

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMINDA
ALAN BİLGİSİ DERSLERİNDE
AMAÇLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ**

Dilek YALIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Ocak 2006

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Dilek YALIZ'ın "BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMINDA ALAN BİLGİSİ DERSLERİNDE AMAÇLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ" başlıklı tezi 03-01-2006 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Prof.Dr. Mustafa SAĞLAM	
Üye	: Prof.Dr. Bekir ÖZER	
Üye	: Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN	

Prof. Dr. İlknur KEÇİK
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMINDA ALAN BİLGİSİ DERSLERİNDE AMAÇLARIN GERÇEKLEŞME DÜZEYİ

Dilek YALIZ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ocak 2006

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eğitimin genel amacı, bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini en üst düzeyde geliştirerek, onların topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Eğitimin bu genel amacı, eğitim etkinliklerinin belli bir program çerçevesinde, planlı ve düzenli olarak uzman kişilerce uygulandığı okul ortamında gerçekleştirilir. Okullar, bireyin ve toplumun gereksinimlerine göre oluşturulan eğitim programları doğrultusunda bireylerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin sağlanmasına dönük çeşitli derslerin öğretiminden sorumludurlar. Okullarda öğrencilerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve estetik yönlerden gelişimlerinin sağlanmasına dönük derslerden birisi de Beden Eğitimi dersidir.

İlk ve ortaöğretim okullarının eğitim programında yer alan Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik eğitimi sürecinde, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki amaçların göstergeleri olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları gereklidir. Bu açıdan, Beden Eğitimi öğretmeni olacak öğretmen adaylarında öğretmenlik eğitiminin sonunda eğitim programının amaçlarının gerçekleşme düzeyinin bilinmesi, gerek hizmetöncesi gerekse hizmetiçi eğitim programlarının geliştirilmesi için önemli bir gerekliliktir. Bu gereklilikten yola çıkılarak girilen bu araştırmada, öğretmen adayı öğrencilerin

görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, 2004–2005 öğretim yılında, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni yetiştiren 8 bölümün 4. sınıflarında okuyan 260 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yapılan araştırmanın verileri, öğretmen adaylarına uygulanan anket aracılığıyla toplanmıştır. Anketin birinci bölümünde, öğretmen adaylarının kişisel bilgilerine yönelik sorular, ikinci bölümünde, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programlarında alan bilgisi derslerinde amaçlarının gerçekleşme düzeyinin belirlenmesine yönelik 146 önerme, üçüncü bölümünde de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerin belirlenmesine yönelik 12 önermeye yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows 13.0 programı kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde istatistiksel teknik olarak frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerleri kullanılmıştır.

Araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyine ilişkin bulgulardan, genel olarak amaçların çoğunluğunun orta düzeyde ve derslerin çoğunluğunda da amaçların orta düzeyde gerçekleştiği; öğretim ortamlarına ilişkin bulgulardan da, kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin yeterli olmasına karşın, bu araç ve gereçlerin alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmediği; kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan dersliklerin ve öğretim elemanı sayısının yeterli olduğu, ancak uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan tesislerin ve öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu; kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerindeki sınıfların kalabalık olmadığı; öğrencilerin ders dışında spor tesislerinden yararlanabildikleri ve donanımın (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yeterli olduğu; ancak alan bilgisi alanındaki seçmeli derslerin öğretmen adaylarının ilgi, istek ve gereksinmelerini doğrultusunda açılmadığı sonucuna varılmıştır.

ABSTRACT

THE REALIZATION LEVEL OF THE AIMS OF PHYSICAL EDUCATION FIELD COURSES IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHER TRAINING PROGRAMME

Dilek YALIZ

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences Department of
Educational Sciences Curriculum and Instruction Program, January 2006

Supervisor: Prof.Dr. Mustafa SAĞLAM

The general aim of the education is to help individuals to live in accordance with the community by improving their physical, emotional, cognitive and motional development. These aims are realized at schools which are planned and regular activities which are applied by experts. Schools are responsible for instruction of different courses to improve individual's physical, emotional, cognitive developments according to education programmes that are formed with respect to the needs of the society and individuals. One of the courses that improves students' motional, cognitive, emotional, social and esthetics development is Physical Education.

To realize the aims of Physical Education and Sports courses including in educational programme of elementary and secondary schools, Physical Education and Sports teachers must obtain qualifications of knowledge of skill, value and attitudes that are indicators of the fields of general culture courses, Physical Education field courses and professional education courses that form the three dimensions of teacher training courses. At this point, it is important to know the realization of level of education programme's aims of the candidate teachers who will be Physical Education teachers at the end of the teacher training courses to improve the education programmes both for in service and pre service education. The aim of this research is to define the realization

level of aims of Physical Education field courses in Physical Education and Sports Teacher Training Programme according to the ideas of the candidate Physical Education teachers.

The research is conducted on 260 candidate teachers who are the 4th class of 8 department that trains students as Physical Education teachers. The research is a descriptive model and the data has been obtained by a questionnaire. At the first part of the questionnaire, there are some questions to define the individual characteristic, at the second part, there are 146 items to define the realization of the aims, at the third part, there are 12 items to define the opinions about the environment of Physical Education field courses. SPSS for windows 13.0 is applied to analyze the data and frequency, percent and arithmetic means are applied as statistical techniques.

In the research, the realization level of the aims of the field knowledge courses in the Physical Education and Sport Teacher Training Programme are those; the most aims are almost at middle level and the aims of most courses are also at middle level. In addition to these, the findings related to teaching environment are resulted in such that the materials that are used in theoretical and practical courses are efficient but they haven't been modernized in accordance with the development of the field; the number of classrooms that are used for theoretical classes and teachers are efficient but the number of sports facilities and teachers aren't efficient; neither the classrooms of theoretical lessons nor the classrooms of practical lessons are crowded, the students can utilize sports facilities whenever they want, and the installation (lightening, air condition, heating) is efficient. It is also defined that the elective classes aren't selected in accordance with the students opinions.

ÖNSÖZ

Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan Beden Eğitimi dersinin öngörülen amaçlarına ulaşabilmesi ancak Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik eğitimleri sürecinde, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarında gerekli bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları ile olanaklıdır. Bu nedenle, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında amaçların gerçekleşme düzeyinin bilinmesine gereksinim vardır.

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerindeki amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinin, Beden Eğitimi öğretmenleri için hizmetöncesi ve hizmetiçi eğitim programlarının geliştirilmesi konusunda ilgililere yardımcı olacağı umulmaktadır. Ayrıca, bu araştırmadan elde edilecek sonuçların daha sonra gerçekleştirilecek çalışmalara da katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde birçok değerli kişinin katkısı bulunmaktadır. Öncelikle araştırmanın her aşamasında bana yol gösteren, desteğini ve yardımını hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Sayın Prof.Dr. Mustafa Sağlam'a sonsuz teşekkür ederim. Çalışmamın çeşitli aşamalarında bana içtenlikle yardımcı olan Sayın Prof.Dr. Bekir Özer'e, Sayın Prof.Dr. Ayhan Hakan'a, Yrd.Doç.Dr. Kıymet Selvi'ye ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu müdürü Sayın Prof.Dr. Coşkun Bayrak ile diğer çalışma arkadaşlarıma içten teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, araştırma anketinin uygulanmasında yardımcı olan çalışma arkadaşlarım Öğr.Gör. Nalan Filiz'e, Arş.Gör. Serdar Kocaekşi'ye ve A. Rıza Solmaz'a çok teşekkür ederim. Tez süresinde benden sabır ve sevgi ile desteklerini esirgemeyen annem Ülker Yalız'a, babam Şenol Yalız'a ve ablam Melek Koca'ya teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Son olarak da, veri toplama aracını içtenlikle ve sabırla yanıtlayarak araştırmanın gerçekleşmesinde büyük

payı olan öğretmen adaylarına ve bana bu araştırmada destek veren herkese çok teşekkür ederim.

Eskişehir, Ocak 2006

Dilek YALIZ

ÖZGEÇMİŞ

Dilek YALIZ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı
Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans	2000	Anadolu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Lise	1996	Cumhuriyet Lisesi

İş / İstihdam

2000-	Öğretim Görevlisi, Anadolu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
-------	---

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Eskişehir, 1979   Cinsiyet: Kadın   Yabancı Dili: İngilizce

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	viii
ÖZGEÇMİŞ	x
İÇİNDEKİLER	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xiv
BÖLÜM	
1. GİRİŞ	1
1.1. Beden Eğitiminin Tanımı ve İşlevi.....	3
1.1.1. Beden Eğitiminin Bireye Sağladığı Yararlar.....	4
1.1.2. Beden Eğitiminin Topluma Sağladığı Yararlar.....	9
1.2. Okullarda Beden Eğitimi Dersi.....	10
1.2.1. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları ve İçeriği.....	11
1.2.2. Eğitim Basamaklarına Göre Okul Programlarında	
Beden Eğitimi Dersinin Yeri.....	14
1.2.2.1. Okulöncesi Eğitimde Beden Eğitimi.....	14
1.2.2.2. İlköğretim ve Ortaöğretimde Beden Eğitimi.....	14
1.2.2.3. Yükseköğretimde Beden Eğitimi.....	16
1.3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eğitimi.....	16
1.3.1. Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmeye Dönük	
Düzenlemeler.....	17
1.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının	
Yapısı.....	19
1.3.2.1. Genel ve Özel Amaçlar.....	20
1.3.2.2. İçerik.....	24

1.3.2.3. Öğretme-Öğrenme Süreçleri.....	27
1.3.2.4. Ölçme ve Değerlendirme Süreçleri.....	28
1.3.3. Beden Eğitimi Öğretmenin Yeterlikleri.....	29
1.3.3.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Yeterlikler.....	29
1.3.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlikleri.....	30
1.4. Sorun.....	32
1.5. Amaç.....	33
1.6. Önem.....	34
1.7. Sayıtlıları.....	34
1.8. Sınırlılıklar.....	34
1.9. Tanımlar	35
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	36
3. YÖNTEM	45
3.1. Araştırma Modeli.....	45
3.2. Evren ve Örneklem.....	45
3.3. Verilerin Toplanması.....	47
3.4. Verilerin Çözümlemesi.....	48
4. BULGULAR VE YORUMLAR	50
4.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinde Amaçların Gerçekleşme Düzeyi.....	50
4.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerine Göre Her Bir Amacın Gerçekleşme Düzeyi.....	51
4.3. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinin Öğretim Ortamlarına İlişkin Görüşleri.	70
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	76
5.1. Sonuç.....	76

5.2. Öneriler.....	78
KAYNAKÇA	79
EKLER	87
1. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI ALAN BİLGİSİ DERSLERİNDEKİ AMAÇLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEME ANKETİ.....	88
2. BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI DERS TANIMLARI.....	98

ÇİZELGE LİSTESİ

ÇİZELGE	<u>Sayfa</u>
1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı Dersleri.....	26
2. Araştırmanın Örnekleme.....	46
3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinde Amaçların Gerçekleşme Düzeyi.....	50
4.1. İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	51
4.2. Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	52
4.3. Sağlık Bilgisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	53
4.4. Yaşam Boyu Spor Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	54
4.5. Spor Fizyolojisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	55
4.6. Sporcu Beslenmesi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	55
4.7. Can Kurtarma, İlk Yardım ve Rehabilitasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	56
4.8. Antrenman Bilgisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	57
4.9. Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	58
4.10. Fiziksel Uygunluk Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	58
4.11. Eğitsel Oyunlar Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	59
4.12. Psiko-motor Gelişim Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	60
4.13. Sporda Beceri Öğrenimi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	61
4.14. Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	61
4.15. Rekreasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	62

4.16. Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	63
4.17. Ritim Eğitimi ve Dans Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	63
4.18. Genel Cimnastik Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	64
4.19. Artistik Cimnastik Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	65
4.20. Atletizm-Atlama Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	66
4.21. Atletizm-Atma Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	66
4.22. Atletizm-Koşu Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	67
4.23. Seçmeli Bireysel Sporlar Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	68
4.24. Seçmeli Takım Sporları Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi.....	69
5. Öğretmen Adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinin Öğretim Ortamlarına İlişkin Görüşleri.....	71

Birinci Bölüm

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin doğal ve insani tehlikelerden korunmak, daha iyi ve daha güvenli yaşamak, güçlüklerle ve sorunlarla daha kolay başedebilmek için işbirliği yapma ve birlikte yaşama gereksinimine yanıt veren, toplumsal yaşamın sürdürülmesini ve geliştirilmesini sağlayan temel toplumsal sistemlerin en önemlilerinden biridir. Çünkü eğitim, bireylere kültürel, siyasi, ekonomik, coğrafik vb. özellikler çerçevesinde oluşan bir toplum içinde birlikte yaşamının gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve değerleri kapsayan davranış özelliklerini ve yeterliklerini kazandırma sürecidir ve bu işlevi nedeniyle de bireylerin ve toplumların gelişmesinin temel aracıdır.

Bireylerin toplumsal yaşamın gereklilikleri doğrultusunda ilk biçimlendirilmeleri aile ortamında ve yakın çevrede gerçekleşir. Ancak, bireyin ailesinden ve çevresinden informal süreçlerde edindiği davranış örüntüleri, onun toplumsal yaşamda kendini ifade edebilmesi ve geliştirebilmesi için yeterli olmadığından, bireylere toplumsal yaşamın gereklilikleri doğrultusunda öngörülen özellik ve yeterlikteki davranışların kazandırılması düzenli, planlı, amaçlı, kasıtlı ve örgütlü eğitim (formal) süreçlerinde gerçekleştirilir.

Bu bağlamda eğitimin genel amacı, bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini en üst düzeyde geliştirerek, onların topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olmaktır. Bu genel amaç kapsamında eğitim sürecinde bireylere, bireysel ve toplumsal yaşamda iletişim, etkileşim, estetik ve değerler yönünden kendini gerçekleştirebilmesini sağlayacak bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılması; sosyal becerilerinin, ekonomik etkinliğinin, bireysel ve toplumsal sorumluluğunun, yurttaşlık bilincinin ve insani duyarlılığının geliştirilmesi amaçlanır (Varış, 1998, ss. 18–19).

Eğitimin bu genel amaçları, eğitim etkinliklerinin belli bir program çerçevesinde, planlı ve düzenli olarak uzman kişilerce uygulandığı okul ortamında gerçekleştirilir. Okullar, bireyin ve toplumun gereksinimlerine göre oluşturulan eğitim programları doğrultusunda bireylerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin sağlanmasına dönük çeşitli derslerin öğretiminden sorumludurlar.

Okullarda öğrencilerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve estetik yönlerden gelişimlerinin sağlanmasına dönük derslerden birisi de Beden Eğitimi dersidir. Beden Eğitimi dersi, bireylerin sadece fiziksel gelişimlerini değil, aynı zamanda bilişsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini de amaçlamaktadır.

İlk ve ortaöğretim okullarının eğitim programında yer alan Beden Eğitimi dersinin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik eğitimi sürecinde, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür bilgisi, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki amaçların göstergeleri olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları gereklidir. Bu açıdan, Beden Eğitimi öğretmeni olacak öğretmen adaylarında öğretmenlik eğitiminin sonunda eğitim programının amaçlarının gerçekleşme düzeyinin bilinmesi, gerek hizmetöncesi gerekse hizmetiçi eğitim programlarının geliştirilmesi için önemli bir gerekliliktir. Bu gereklilikten yola çıkılarak girişilen bu araştırmada, öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçlarının gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu bölümde, araştırma sorununun daha iyi anlaşılabilmesi için, beden eğitiminin tanımı ve işlevi, ilk ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında Beden Eğitimi dersinin yeri, Beden Eğitimi öğretmenlerinin eğitimi ve yeterlikleri konuları irdelendikten sonra, araştırmanın sorunu, amacı, önemi, sayıtlıları, sınırlılıkları ve önemli kavramların tanımları verilmiştir.

1.1. Beden Eğitiminin Tanımı ve İşlevi

Genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, fiziksel etkinlikler için doğal bir ortam yaratarak çocukların ve yetişmekte olan gençlerin bütün olarak gelişimine katkıda bulunur. Çünkü beden eğitimi, sadece bireylerin fiziksel gelişimlerini değil aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönden gelişimlerini de sağlayan; yaratıcılık, liderlik gibi yeteneklerini geliştiren; serbest zamanları değerlendiren; mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı olma gibi kişilik özelliklerini geliştiren ve bireyleri sorunlarından uzaklaşmalarını sağlayarak rahatlatan etkinlikler toplamıdır (Saracaloğlu, Altıparmak ve Güçlü, 1995, s. 35).

Özellikle çocukluk ve gençlik dönemlerinde bireylerin gelişimine önemli katkıları bulunan beden eğitiminin tanımı konu uzmanlarınca farklı biçimde yapılmaktadır. Örneğin, Wuest ve Bucher'e (1999, s. 8) göre, beden eğitimi "fiziksel etkinliklerin kullanıldığı eğitimsel bir süreç olduğu kadar, bireylerin gereksinim duyduğu tutum, bilgi ve becerilerin optimal düzeyde gelişmesine de katkıda bulunan" bir süreçtir. Lumpkin (1986) ise, beden eğitimini, "fiziksel etkinlikler yoluyla, bireyin fiziksel, bilişsel ve sosyal becerilerinin optimum bir seviyede kazanması" olarak tanımlanmaktadır (Günsel, 2004). Pangrazi ve Dauer (1992, s. 1) de, beden eğitimini "çocukların bütün olarak büyüme ve gelişmesine hareket deneyimleri aracılığıyla katkıda bulunan genel eğitim programlarının bir parçası" olarak tanımlanmaktadır.

Beden eğitimini, eğitimin kapsamında gören Berktekin (1969, s. 15), beden eğitimini;

"vücudun yapı ve fonksiyonları ile eklem ve kasların kontrollü psikolojik ilerleme ve dengeli bir biçimde gelişme sağlamayı, okul çağı sonrası iş ve rekreatif etkinliklerin süresi içinde harcanan fiziki gücü en ekonomik biçimde kullanmayı, dolayısıyla organların kontrolü ile yöntemli bir şekilde hareket etmesini öğreten bir etkinlikler sistemi"

olarak tanımlamaktadır (Sönmez ve Sunay, 2004, s. 271).

Özmen (1999, s. 26) ise beden eğitimini, eğitim biliminde olduğu gibi insan davranış ve alışkanlıklarına yönelik "pedagojik bir disiplin, bir bilim ve sanat dalı olarak" görmektedir.

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği'ne (NASPE) göre beden eğitimi, “çocuk ve yetişmekte olan gençlerin bilişsel, sosyal ve fiziksel gereksinmelerini karşılamak için hazırlanmış bireysel ve grup içerisindeki hareket yaşantılarını kapsayan bir etkinlik”tir (Nichols, 1994, s. 5).

Bu tanımlardan anlaşıldığı gibi, beden eğitimi bireyin fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel yönlerden gelişmesini sağlayan etkinlikler toplamıdır. Bu anlamda beden eğitimi, sadece bireylerin bir bütün olarak gelişmesine değil, aynı zamanda bireylerin oluşturduğu ve içinde yaşadıkları toplumun gelişmesine de katkı sağlamaktadır.

1.1.1. Beden Eğitiminin Bireye Sağladığı Yararlar

Beden eğitimi, bireylerin sağlıklı ve mutlu olabilmeleri için, fiziksel etkinliklere tüm yaşamları boyunca katılmalarına rehberlik ederek onların bilgi, davranış ve hareket becerileri kazanmalarına yardımcı olmaktadır. Beden eğitiminin bireye sağladığı yararlar şu başlıklar altında özetlenebilir:

- *Beden eğitimi bireylere, bireysel gereksinmeleri doğrultusunda fiziksel uygunluk düzeylerini geliştirmelerine yardımcı olacak bilgi, değer, tutum ve beceri kazandırır.* Fiziksel uygunluk, günlük yaşam etkinliklerini karşılayacak güç ve enerjiye sahip olma olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel uygunluk; kas kuvveti ve dayanıklılığı, kalp ve solunum sistemi dayanıklılığı, esneklik ve vücut kompozisyonunu içerir (Nichols, 1994, s. 10). Yaşamın temeli olan bu özelliklerin kazandırılmasında beden eğitiminin önemli bir işlevi vardır. Bu nedenle bu özellikleri kazandırıcı etkinliklerin beden eğitimi programlarında yer alması zorunludur. Beden eğitimi programları çocukların vücut fonksiyonlarının nasıl olduğunu, egzersizlerin etkilerini ve kendi fiziksel uygunluk programlarını nasıl hazırlayacaklarını anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmalıdır. Eğer çocuklara sağlıklı bir yaşam için olumlu bir düşünce kazandırılabilirse, bu oluşum onların kendilerini iyi hissetmelerini ve zevk almalarını sağlayabilir (Kirchner ve Fishburne, 1995, s. 6). Bu bilgi, düşünce ve duyguların kazandırılması düzenli ve sürekli bir beden eğitimi ile gerçekleşir.

- Beden eğitimi bireylerin, büyüme ve gelişme düzeylerini artırıcı etkinliklere katılmaları için fırsatlar yaratır.* Hareket, bireyin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini kaslar ve kemikler oluşturur. Fiziksel etkinlikler normal kas ve kemik gelişimi için zorunludur. Gelişim sürecinde çocuğun uygun ve düzenli olarak katıldığı fiziksel etkinlikler, kemiklerin normal büyümesini ve gelişmesini sağlayarak bağ ile kas dokusunun gelişimine yardımcı olmaktadır (Aracı, 2004, s. 17). Bu işlevi ile beden eğitimi kronik kalp rahatsızlığının önlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Her ne kadar kalp rahatsızlıkları genellikle yetişkinlerde görülmekle birlikte sıklıkla çocukluk dönemindeki gelişimine dayandığı görülmektedir. Çünkü çocuklar üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda üç yaşından küçük çocuklarda bile damarların içinde yağlanmanın olduğu tespit edilmiştir. Damarların duvarlarında yağlanmanın olması kalp rahatsızlığına doğru ilk adımdır. Bu nedenle çocukluk dönemi, kalp rahatsızlığı ile mücadele etmeye başlamak için en uygun zamandır. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde yapılan uygun fiziksel etkinliklerin, yetişkinlik döneminde kalp rahatsızlıklarına yakalanma riskini azalttığı bilinmektedir. Buna göre, bir bireyin çocukluk döneminde uygun fiziksel etkinliklere katılması onun bir yetişkin olarak devam edeceği hayatında da bu tür etkinliklere katılma oranını arttırmaktadır (Kirchner ve Fishburne, 1995, s. 6). Bireyin çocukluğundan itibaren sağlıklı olarak büyümesinde, gelişmesinde ve fiziksel uygunluk düzeyinin yükseltilmesinde etkili olan fiziksel etkinliklerin düzenli ve uygun biçimde gerçekleştirilmesi beden eğitimi kapsamında yer almaktadır.
- Beden eğitimi bireylere, etkili vücut yönetimi ve yararlı fiziksel becerileri geliştirmesine yardımcı olacak olanakları sağlar.* Günlük yaşam içinde kullanılan tüm hareketler, örneğin, yürüme, atlama, sıçrama, atma, tutma, yakalama, durma, hız ve yön değiştirme hareketleri, ağırlığın transferi ile ilgili yararlı fiziksel becerilerdir. Bu becerilerin bazıları bir alet üzerinden boşluğa atlarken çocukların vücutlarını kontrol etmelerine yardımcı olmak için kullanılır. Diğer beceriler ise, bireysel ve takım sporları ile ilgili olan hareket modelleri ve karmaşık beceri formları ile hareket becerilerini bütünleştirmede kullanılır (Gallahue ve Donnelly, 2003, s. 15). Günlük yaşantımız içinde kullandığımız

yararlı fiziksel beceriler ve vücut yönetimi sadece iyi düzenlenmiş bir beden eğitim programı ile öğrenilir.

- *Beden eğitimi bireylerin, hareket becerileri ile ilgili bilgiyi ve içeriği anlamalarına ve değerlendirmelerine yardımcı olur.* Bireyler çeşitli fiziksel etkinliklere katılmaya ihtiyaç duyarlar. Bireyler fiziksel etkinliklere katılırken sadece hareketin nasıl olduğunu değil aynı zamanda performanslarına etki eden hareket becerilerini ve yerçekimi kanun ve ilkelerinin nasıl olduğunu ve onların öğrendikleri her becerinin bileşenlerinin neler olduğunu da öğrenmek isterler. Hareket içeriklerini ve becerilerini bilmek, çocukların hareket bilgilerini genişletir ve onların eşsiz hareket serilerini tasarlamalarına, bu serileri uygulamalarına ve oluşturdukları serileri değerlendirmelerine yardımcı olur (Block, 2000, s. 15). Bireylerin, hareket becerileri konusunda bilgi sahibi olmaları ve bu becerileri değerlendirmeleri sadece beden eğitimi etkinlikleriyle gerçekleşmektedir.
- *Beden eğitimi, aktif bir yaşam biçimini devam ettirmek için bireylerde istek uyandırır.* Bireyler sadece eğitim aldıkları zamanlarda değil, mezun olduktan sonraki yaşamları içinde de fiziksel etkinliği normal yaşamlarının bir parçası olarak kabul etmelidirler. Çocukların doğumdan itibaren hareket etmeye karşı önlenemez bir ilgileri vardır. Çocuklar okula ilk başladıklarında da, onların çoğu oldukça yüksek düzeyde bir fiziksel uygunluğa, keyif alarak hareket etmek için ilgi, istek ve bitmez tükenmez bir enerjiye sahiptirler. Beden Eğitimi öğretmenin görevi, çocuğun okul dönemi boyunca devam eden bu doğal ilgi ve isteğin daha sonraki yaşamlarında da devam ettirmelerine yardımcı olmaktır (Himberg, Hutchinson ve Roussell, 2003, s. 7; Physical Education Program for Alberta, 1999, s. 2). Aktif bir yaşam için gerekli olan koşulları geliştirilebilmek için çocuğa uygun bir çevre sağlama konusunda iyi hazırlanmış bir beden eğitimi programı önemli bir rol oynamaktadır.
- *Beden eğitimi bireylerin, entelektüel yeteneklerini geliştirecek fırsatlar yaratır.* Entelektüel gelişim, bilişsel becerileri içermektedir. Aynı zamanda bireyin fikir

ve hislerini yaratıcı bir biçimde ve çeşitli ifade tarzlarıyla anlatabilme yeteneğini de içermektedir. Beden eğitimi programlarında fiziksel olarak gelişme daha baskın olmasına karşın her çocuğun düşünme sürecinin, diğer bir ifade ile sözcük bilgisi ve kavramlarının da geliştirilmesine gereksinim vardır. Örneğin, çocuklar cimnastik ve dans etkinlikleri gibi bir hareket serisi planladıklarında, onların hareket terimlerini ve kavramlarını anlamaları ve hareket serisine bilişsel olarak katılmaları gerekmektedir. Fiziksel etkinlikler, çeşitli akademik beceri ve kavramları öğretmek için de etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Örneğin, beden eğitimi, basit oyunlar yoluyla toplama, çıkarma, çarpma gibi birçok matematiksel kavramların öğretiminde kullanılabilir. Aynı şekilde cimnastik hareketleri, denge, güç ve geometrik şekillerin açıklanmasında etkili bir yol olabilir (Kirchner ve Fishburne, 1995, ss. 8-9). Beden eğitimi çocukların, fiziksel gelişimlerinin yanında bilişsel gelişimlerine de yardımcı olmaktadır.

- *Beden eğitimi bireylerin, olumlu sosyal gelişimini destekleyecek fırsatlar yaratır.* Bireysel ve sosyal gelişimi sağlama konusunda beden eğitimi, her çocuğa değişik sosyal ortamlarda nasıl davranması gerektiğini öğretecek etkin bir ortam sağlar. Oyunlar, dans ve cimnastik gibi küçük ve büyük grup etkinlikleri yoluyla çocuklar hoşgörülü olmayı öğrendikleri gibi tehlikesiz ortamlarda seçenekler yaratmaya başlarlar (Gallahue ve Donnelly, 2003, s. 21). Çocuklar beden eğitimi programları aracılığıyla sabırlı, dürüst, adil, kendine hakim olma; bağlılık, işbirliği yapma ve yarışma gibi kavramların anlamlarını öğrenmeye başlarlar ve demokratik bir toplumun gelecekteki üyeleri olarak bu değerleri kazanırlar.
- *Beden eğitimi bireylerin, olumlu kişisel imaj geliştirmelerine yardımcı olacak fırsatlar yaratır.* Kişisel imaj, bir öğrencinin kendi yeteneği hakkındaki inancıdır. Kişisel imaj çocukluk yıllarında biçimlenir. Çocukluk yıllarında çocuğu çok zorlamayan fiziksel etkinlikler sunulursa, çocuk bu etkinliklerde başarı gösterebilir. Önemli olan çocuğun başarıyı tatmasını sağlayarak, yeniden bu tür deneyimlerde bulunmasına yardımcı olmaktır. Diğer taraftan, çocuğa düzeyini zorlayan etkinlikler verilirse, çocuk bu durum karşısında olumsuz bir

tutum sergileyebilir. Kişisel imaj, fiziksel becerilerin öğrenilmesinde en önemli etmen olarak algılandığı için beden eğitimi etkinlikleri her çocuğun dereceleri farklı olsa da başarı gösterebileceği bir biçimde sunulmalıdır (Nichols, 1990, s. 11). Bireylerde olumlu bir kişisel imajın gelişmesinde beden eğitiminin önemli bir rolü vardır.

- *Beden eğitimi bireylerin, yaratıcı yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olacak fırsatlar yaratır.* Yaratıcılık, bir bireyin ne gördüğü, düşündüğü ve hissettiği ve kavramları kendine göre nasıl yorumladığıdır (Kirchner ve Fishburne, 1995, ss. 9). Çağdaş eğitim anlayışı, tüm düzeylerde yaratıcılığın geliştirilmesi gerektiği üzerinde durmaktadır. Ancak, yaratıcılık; tanımlanması zor bir kavramdır. Örneğin sanat alanında resim, heykel ya da müzik gibi sanat eserleri eğer oluşum, renk ve şekil yönünden benzersiz ise yaratıcılık ürünü olarak tanımlanmaktadır. Beden eğitiminde ise yaratıcılık, bir hareket ya da hareket serilerinin uygulanması ya da hareketin özgünlük derecesi ile ilgili olarak açıklanabilir. Beden eğitimi programı, her çocuğun yaratıcılığını keşfetmesini ve kendini ifade etmesini sağlayacak fırsatlar yaratmalıdır.
- *Beden eğitimi bireylerin, güvenlik ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilmesini sağlar.* Bireylerin, ciddi yaralanmaları ve sakatlanmaları önleyebilecek düzeyde güvenlik ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeleri gerekir. Beden eğitimi programları aracılığıyla bireyler, bir etkinliğe başlamadan önce ısınma etkinliklerinin yapılması ya da hastalıklardan korunmak için uygun kıyafetlerin giyilmesi gibi konularda bilgi sahibi olurlar (Block, 2000, s. 16).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi beden eğitimi bireyin sadece fiziksel gelişimine değil, aynı zamanda bireyin kişisel imajının, entelektüel becerilerinin, sosyal gelişiminin, yaratıcılığının, güvenlik bilincinin ve aktif yaşam anlayışının da gelişmesine katkıda bulunur.

1.1.2. Beden Eğitiminin Topluma Sağladığı Yararlar

Beden eğitimi, bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişmesinde önemli bir yere sahip olduğu gibi, bireyin üyesi olduğu toplumun gelişmesinde de etkisi büyüktür. İnsanlar, doğduklarında toplum kurallarını bilmeden doğarlar. İnsanlar, içinde yaşadıkları dünyayı başkaları ile paylaşmayı, duygularını ifa etmeyi, kurallara saygılı olmayı daha sonradan öğrenirler. İnsanların toplumda yaşayabilmeleri için bu davranışları mutlaka öğrenmeleri gerekmektedir. Bu davranışların öğrenilmesinde bireyin doğuştan getirdiği kalıtsal özelliklerinin yanında en önemli görev aile ve okula düşmektedir. Aile ve okulun etkisiyle birey, başkaları ile iyi geçinmeyi, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi, başkalarının düşüncelerine saygı göstermeyi, kurallara uymayı, sorumluluk sahibi olmayı, davranışlarını kontrol etmeyi öğrenir. Bu açıdan, beden eğitimi çağdaş dünyada bütün bireylerin, özellikle de çocukların gelişmesinde, toplumsallaşmasında ve yönlendirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

Bir toplumsallaşma aracı olarak, beden eğitiminin toplum yönünden işlevlerini Aykaç'ın (1997, s. 18), Armağan (1981, s. 32)'dan aktardığına göre, şöyle sıralayabiliriz:

- *Beden eğitimi dengeli kişiliğin gelişmesine hizmet eder.* Beden eğitimi, özellikle toplumsal ve zihinsel açıdan, birikmiş enerjinin boşalmasını sağlayarak bireylerin dengeli bir kişiliğe kavuşmasına, aşırılıklardan ve kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasına katkıda bulunur. Böylece, bireylerin saldırganlık güdüsünden uzaklaşarak topluma uyumunu kolaylaştırır.
- *Beden eğitimi, bireylere kurallara, geleneklere, göreneklere ve yasalara saygılı olmayı öğretir.* Özellikle çocukluk yaşlarında ortaya konan oyunlar, çocukların kurallara göre davranmalarını sağlar. Bu niteliği ile eğitsel bir işlevi olan oyunlar, çocukların kurallara uymamaları durumunda oyun arkadaşlarının tepkileriyle karşılaşmaları nedeniyle ya da oyun dışı bırakılma endişesiyle bir baskı taşır. Bu nedenle, insanların belli değer, kural ve yasalara saygılı olması onların toplumda uyum içinde ve bir arada yaşamalarını da kolaylaştırır.

- *Beden eğitimi, bireylerde özgürlük kavramının yerleşmesine katkıda bulunur.* Böylece, bireylerin toplumsal baskıdan uzak bir alan içinde kendi ilgi, yetenek ve gereksinmelerini karşılayarak toplumda bir yer edinmelerini sağlar.
- *Beden eğitimi, olumlu toplumsal davranışların kazanılmasına katkıda bulunur.* Ekip bilincini ve birlikte çalışma, paylaşma alışkanlığını geliştirdiği için de beden eğitimi, toplumda önemli bir yere ve öneme sahiptir.
- *Beden eğitimi, bireyin toplumsal yaşama etkili, rasyonel ve dengeli bir biçimde uyum sağlamasına yardımcı olur.* Beden eğitimi, bireylerde eşitlik düşüncesinin gelişmesi, insanların başkalarının haklarına saygı göstermesi, düzenli çalışması, sistemli hareket etmesi, dikkatli olması, planlama ve değerlendirme yetisi kazanmaya hizmet eder.

Yukarıda açıklanan özellikleri ile beden eğitimi, bireylerin kötü alışkanlıklardan uzaklaşmalarını, kural ve yasalara uymalarını, ekiple çalışma bilicini ve birlikte çalışma alışkanlığını ve başkalarının haklarına saygılı olmalarını sağlayarak toplum bilincinin ve sağlıklı bir toplumsal yaşamın gelişmesini sağlar.

Sonuç olarak beden eğitiminin bireye, kendini tanıma ve ifade etmede, estetik duygusunu geliştirmede, sağlıklı ve özgür bir kişilik geliştirmede önemli katkıları vardır. Beden eğitimi ile bireyin fiziksel yetenekleri ortaya çıkarılabilmekte, özgüven duygusu geliştirilebilmekte ve hem kişisel bütünlüğü hem de toplumsal bütünlüğü sağlanabilmektedir. Bireyin bir bütün olarak diğer bir deyişle fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönden geliştirilmesi, bilinçli bir beden eğitimi ile gerçekleştirilebilir. Bu da okullarda beden eğitiminin gerekliliğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

1.2. Okullarda Beden Eğitimi Dersi

Türkiye’de beden eğitimi alanındaki gelişmeler 20. yüzyılın başlangıcında başlamıştır. Beden Eğitimi dersi, okul programlarında ilk olarak 1913 yılında “Terbiye-i Bedeniye” adı altında yer almıştır (Çiçek, 1998, s. 5). “Terbiye-i Bedeniye” adı altında verilen

dersin adı 1926 yılında “Cimnastik” olarak değiştirildikten sonra, 1948 yılında “Beden Eğitimi” olarak okul programlarında yer almaya başlamıştır (MEB, 1972, s. 35)

Bugün Beden Eğitimi dersi, eğitimin her düzeyindeki okul programlarında yer almaktadır. Bu dersi okullarda uygulanmakta olan öğretim programı, 1987 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır (Talim ve Terbiye Kurulu Kararı, 1987). Programda, Beden Eğitimi dersinin genel amaçları, sınıflara göre belirlenmiş özel amaçları ve bunların davranışlarına yer verilmiştir.

1.2.1. Beden Eğitimi Dersinin Amaçları ve İçeriği

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulunun 4.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı ile kabul edilen ilköğretim ve ortaöğretimde uygulanacak Beden Eğitimi dersi öğretim programında bu dersi bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanda genel ve özel amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Tosun, 1999, s. 44; MEB, 2002, s. 4; Vural, 2002, s. 457):

Genel Amaçlar

- Atatürk'ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.
- Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme.
- Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme.
- İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinebilme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
- Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
- Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak boş zamanlarını spor etkinlikleri ile değerlendirmeye istekli olabilme.
- Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
- Tabiatı sevmeye, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
- Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
- Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
- Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
- Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilme.
- Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.

Özel Amaçlar

- Koşular ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Koşular ile ilgili sürat ve çabukluğu geliştirebilme.
- Koşular ile ilgili dayanıklılığı geliştirebilme.
- Koşarken dostça oynama ve yarışabilme.
- Koşularda temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- Atlamalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Atlamalar ile ilgili sürat ve çabukluğu geliştirebilme.
- Atlamalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Atmalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Atmalar ile ilgili sürat ve çabukluğu geliştirebilme.
- Atmalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Sıralanma, yürüme ve sıçramalar ile ilgili çeşitli şekillerde dizilme ve sıralanabilme.
- Sıralanma, yürüme, sekme ve sıçramalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Sıralanma, yürüme, sekme ve sıçramalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Yuvarlanma ve dayanmalı aşmalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Yuvarlanma ve dayanmalı aşmalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Yuvarlanma ve dayanmalı aşmalarda kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Kaldırma ve taşımalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Kaldırma ve taşımalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Tırmanmalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Tırmanmalarda kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Asılma ve sallanmalar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Asılma ve sallanmalarda kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Asılma ve sallanmalarda kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Denge ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Denge hareketlerinde kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Düzen alıştırmaları ve temel cimmastik duruşlar ile ilgili çeşitli dizilme ve sıralanabilme.
- Temel cimmastik duruşlarını yapabilme.
- Düzen alıştırmaları ve temel cimmastik duruşlar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Serbest hareketler ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Serbest hareketler ile ilgili çeşitli duruşlarda bütün kas ve eklemleri çalıştırıcı hareketler yapabilme.
- Ritim ve müzik eşliğinde serbest hareketler yapabilme.
- Yer hareketleri ile ilgili temel beceriler edinebilme.
- Yer hareketlerinde kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Araçlı hareketler ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Araçlı hareketlerde kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Araçlı ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
- Araçları düzenli kullanma ve koruyabilme.
- Araçlı hareketler ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Araçta hareketlerde kas kuvveti ve esnekliği ile eklem hareketliliğini geliştirebilme.
- Araçta hareketlerde kendine güven duygusu geliştirebilme.
- Araçları doğru kullanma ve koruyabilme.
- Top alıştırmaları ile ilgili temel beceriler edinebilme.

- Top alıştırılmaları ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Basketbol, voleybol, hentbol, futbol ile ilgili temel beceriler edinebilme.
- Basketbole, voleybola, hentbole, futbola hazırlayıcı oyunlar oynayabilme.
- Basketbol, voleybol, hentbol, futbol oyunlarında işbirliği yapma, lidere ve kurallara uyabilme.
- Basketbolü, voleybolu, hentbolü, futbolu dostça oynama, kazanımı kutlama, kaybetmeyi kabullenebilme.
- Halk oyunları ile ilgili temel beceriler edinebilme.
- Halk oyunları ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Yakın çevrede oynanan halk oyunlarını tanıyabilme.
- Halk oyunları ve şarkılı oyunlar ile ilgili koordinasyonu geliştirebilme.
- Basit ritimli melodilerle oyun oynayabilme.
- Halk oyunları ve şarkılı oyunlarda işbirliği yapma, kurallara uyabilme.
- Spor kıyafetlerini iyi kullanma ve koruyabilme.
- Hava şartlarına göre giyinebilme.
- Kullandığı spor alanlarını ve ders araçlarını tanıyabilme.
- Araçları doğru kullanma ve koruyabilme.
- Sağlığını koruyabilme.
- Kendini ve yakın çevreyi temiz tutabilme.
- Temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
- Beden eğitimi, spor ve sağlık bilgilerinde kazalara karşı gerekli tedbirleri alabilme.
- Milli bayram ve törenlere katılmaya istekli olabilme.

İlköğretim ve ortaöğretimde uygulanacak Beden Eğitimi dersinde bu genel ve özel amaçların gerçekleştirilmesi için ünite başlıkları altında şu etkinliklere yer verilmesi öngörülmüştür (MEB, 2002, s. 4; Vural, 2002, s. 457):

- Koşular
- Atlamalar
- Atmalar
- Sıralanma, yürüme, sekme ve sıçramalar
- Yuvarlanma ve dayanmalı aşmalar
- Kaldırma ve taşımalar
- Tırmanmalar
- Asılma ve sallanmalar
- Düzen alıştırılmaları
- Temel cimmastik duruşları
- Ritim ve müzik eşliğinde serbest hareketler
- Yer hareketleri
- Araçlı hareketler
- Araçta hareketler
- Top alıştırılmaları
- Basketbol
- Voleybol
- Hentbol
- Futbol
- Halk oyunları
- Şarkılı oyunlar

1.2.2. Eğitim Basamaklarına Göre Okul Programlarında Beden Eğitimi Dersinin Yeri

1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasında Türk Milli Eğitimi “örgün eğitim” ve “yaygın eğitim” olmak üzere iki ana bölümde ele alınmıştır. Bunlardan örgün eğitim içindeki eğitim basamakları; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim olarak dört düzeyde toplanmıştır (Özkan, 1999, s. 68). Bu basamaklara göre Beden Eğitimi dersi programlarda şu şekilde yer almaktadır.

1.2.2.1. Okulöncesi Eğitimde Beden Eğitimi

Okulöncesi eğitim kurumlarında beden eğitimi, ders olarak değil çocuğun temel hareket becerilerini geliştirici etkinlikler biçiminde yer almaktadır. Bu etkinlikler; çocuğun vücudunun ne yapabileceği ya da vücut bölümlerinin kontrolü, hareketi ya da dengesi, çocuğun güvenli ve başarılı bir şekilde hareket etmesi için uygun alanın ne olduğunu anlaması, çocukların hareketi ve hareket kurallarını anlamasını sağlamaya yönelik yapılan sportif oyunlar, şarkılı oyunlar, dans, temel cimnastik hareketlerini içermektedir (Aykaç, 2003, s. 269).

1.2.2.2. İlköğretim ve Ortaöğretimde Beden Eğitimi

İlköğretim ve ortaöğretimde Beden Eğitimi derslerinin programlardaki yeri, bu basamaklarda gerçekleştirilen yapısal düzenlemeler doğrultusunda 1923–1973, 1974–1997 ve 1998’den günümüze olmak üzere üç dönemde ele alınmaktadır.

- 1923–1973 yılları arasında ilköğretim 5 yıllık ilkokuldan, ortaöğretim de 3 yıllık ortaokul ve 3 yıllık liseden oluşmaktaydı. Beden Eğitimi dersi, 1926–1962 yılları arasında ilkokulun birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarında haftada iki saat, beşinci sınıfta ise bir saat olarak yer almıştır (MEB, 1936, s. 35; MEB, 1972, ss. 109–115). 1926 ve 1932 yılları arasında ilkokulun dördüncü sınıfında bu ders haftada iki saat iken, 1936–1962 yılları arasında bu derse haftada bir saat ayrılmıştır. 1968 programında Beden Eğitimi dersi birinci, ikinci ve üçüncü sınıflarda yer almazken, dördüncü ve beşinci sınıflarda haftada bir saat olarak yer almıştır (MEB, 1979, s. 276).

Ortaokullarda Beden eğitimi dersi 1926–1936 yılları arasında tüm sınıflarda haftada iki, 1936–1962 yılları arasında da tüm sınıflarda haftada bir saat olarak yer almıştır. 1971 programında da Beden Eğitimi dersinin süresi tüm sınıflarda bir saat olarak yer almıştır (MEB, 1970, s. 43; MEB, 1972, ss. 109–115).

1926 programına göre liselerde Beden Eğitimi dersi ilk iki sınıfında haftada iki saat, son sınıfında ise haftada bir saat olarak yer almıştır. 1936–1962 yılları arasında ise liselerin tüm sınıflarında Beden Eğitimi dersi haftada bir saat olarak yer almıştır. 1970 programında da Beden Eğitimi dersinin süresi tüm sınıflarında bir saat olarak yer almıştır (MEB, 1972, ss. 119–125).

- 1974–1997 yılları arasında ilköğretim beş yıllık ilkokul ve üç yıllık ortaokuldan, ortaöğretim de 3–4 yıllık lise ve dengi okullardan oluşmaktaydı. 1979 ilköğretim programında Beden Eğitimi dersi, tüm sınıflarda haftada bir saat olarak yer almıştır. 1980 programında ise Beden Eğitimi dersi, tüm sınıflar için haftada üç saate çıkartılmıştır. Ancak 1992 programında bu dersin saati tüm sınıflar için haftada 2 saat olarak belirlenmiştir (Özkan, 1999, s. 69).

1977 yılında ortaokul ve liselerin birinci sınıfında Beden Eğitimi dersi haftada iki saate çıkarılmış, diğer sınıflarda ise bir saat olarak yer almıştır. 1980 yılında ortaokulda, Beden Eğitimi dersi her sınıfta iki saat olarak belirlenmiştir. Aynı yıl liselerde ise, bu ders birinci ve ikinci sınıflarda iki, üçüncü sınıfta ise bir saat olarak yer almıştır (Özkan, 1999, s. 69). 1995 yılında liselerde, Beden Eğitimi dersi sadece dokuzuncu sınıflarda iki saat olarak yer alırken, diğer ikinci ve üçüncü sınıflarda ise yer almamıştır (Tebliğler Dergisi, 1995).

1998 yılından itibaren ilköğretim sekiz yıllık ilköğretim okulu, ortaöğretim ise 3–4 yıllık lise ve dengi okullardan oluşmaktaydı. 1998 ilköğretim programında Beden Eğitimi dersi 1–5. sınıflar arasında iki saat, 6–8. sınıflar arasında bir saat olarak yer almıştır (Tebliğler Dergisi, 1998). 2001 ilköğretim programında Beden Eğitimi dersi 1–8. sınıflar arasında iki saat olarak yer almıştır (Tebliğler Dergisi, 2001). 2005–2006 yılındaki öğretim programında Beden Eğitimi dersi

1–3. sınıflar arasında iki, 4–8. sınıflar arasında ise bir saat olarak yer almaktadır (Talim Terbiye Kurulu Kararı, 2005).

1998 yılından itibaren liselerde Beden Eğitimi dersi sadece dokuzuncu sınıflarda iki saat olarak yer almıştır (Tebliğler Dergisi, 1998). 2005–2006 öğretim yılında ortaöğretim kurumlarının öğretim süresinin 4 yıla çıkarılması ile eğitim programlarında yeniden bir düzenleme yapılmıştır. Bu yeniden düzenleme içerisinde Beden Eğitimi dersi sadece 9. sınıflarda iki saat olarak yer almaktadır. Diğer sınıflarda ise bu ders yer almamaktadır (MEB, 2005).

1.2.2.3. Yükseköğretimde Beden Eğitimi

Türkiye’de ilköğretim ve ortaöğretim okullarının programlarında zorunlu ders olarak yer alan Beden Eğitimi dersi, 1981 yılında çıkarılan, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası ile yükseköğretim kurumlarında da seçmeli ders olarak yer almaya başlamıştır. Bu yasaya göre, üniversitelerde eğitim fakültelerinde iki saat, diğer fakülte ve yüksekokullarda ise, her sınıfta bir saat olmak üzere bu ders konulmuştur. Bu uygulama 1992 yılına kadar devam etmiş, ancak 1992–1993 öğretim yılından itibaren, bu ders üst sınıflardan kaldırılıp sadece birinci sınıflarda seçmeli ders olarak yer almıştır (Özkan, 1999, s. 69).

1.3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Eğitimi

Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde, 29 Ekim 1923’te kurulan Türkiye Cumhuriyeti’nin çağdaş uygarlık yolunda ilerleyip gelişebilmesinde çağdaş nitelikli, etkili ve verimli bir eğitim sistemi temel koşul olarak görülmüştür. Bu nedenle, tüm eğitim sistemi yapı ve kurum yönünden yeniden düzenlenmiş ve tüm okullarda Cumhuriyet ilkelerinin, bilimin ve teknolojilerin öğrenilip uygulanmasına dönük yeni eğitim programları uygulamaya konulmuştur (Bilge, 1989, s. 61).

Eğitim sisteminin çağdaşlaşma yolunda yeniden yapılanmasında eğitimin felsefesi, amaçları, içeriği ve uygulamalarında düşünsel temellerin oluşturulmasında görüş ve düşünceleri ile yol gösterici olan Atatürk, yeni yetişen bireylerin sadece fikren, ilmen, fennen değil aynı zamanda fiziksel olarak da gelişmesi gerektiğini belirterek beden

eğitiminin önemini vurgulamıştır. Böylece beden eğitiminin özellikle ilk ve ortaöğretim okullarında zorunlu bir ders olarak yer alması sağlanmıştır (Bilge, 1989, s. 61). Okullardaki Beden Eğitimi derslerinin etkili biçimde verilerek öngörülen amaçların gerçekleştirilmesi için, bu konuda yetkin öğretmenlerin yetiştirilmesini de gerekli kılmıştır. Bu gereksinimin karşılanması için Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar Beden Eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi için yoğun bir çaba harcanmış ve çeşitli modeller denenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde Beden Eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesine dönük gerçekleştirilen düzenlemeler ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programlarının özellikleri ve Beden Eğitimi öğretmenlerinin sahip olmaları gereken yeterlikler açıklanmıştır.

1.3.1. Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirmeye Dönük Düzenlemeler

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuyla birlikte ortaya konan eğitimin temel felsefesi, ilkeleri ve amaçları doğrultusunda tüm eğitim basamaklarındaki eğitim-öğretim süreçlerinde bireylerin fiziksel, bilişsel, kültürel ve sosyal gelişimlerinin bir bütün olarak desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu amacın gerçekleştirilmesinin görev ve sorumluluğu da öğretmenlere düştüğünden, yeni eğitim sisteminin yapılandırılmasında öğretmen eğitimine ayrı bir önem verilmiş ve ilk ve ortaöğretim düzeyindeki okullarda görev yapacak sınıf öğretmenleri ile alan öğretmenlerinin yetiştirilmesi için çeşitli modeller uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren Beden Eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi için de yoğun çabalar harcanmıştır.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesine dönük ilk kapsamlı girişim, 1925–1929 yılları arasında İstanbul'da Öğretmen Okulu bünyesinde açılan beden eğitimi öğretmenliği kursudur (Abalı, 1974, s. 96). Öğrenim süresi bir yıl olan bu kurstan dört yıl içinde 148'i erkek, 63'ü bayan toplam 211 öğretmen mezun olmuştur. Bu öğretmenlerin bir kesimi beden eğitimi konusunda eğitim almaları için yurt dışına gönderilmiştir (Ayas, 1948, s. 553).

1926 yılında yürürlüğe giren ve Türk Eğitim Sistemini yeniden düzenleyen yasada, Beden Eğitimi öğretmenlerinin yükseköğrenim görmeleri öngörüldüğünden (MEB., 1953, s. 147), 1933 yılından itibaren Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğrenim süresi üç yıl olan Beden Eğitimi Bölümü açılmıştır. Bu bölüm 1979 yılına kadar Beden Eğitimi öğretmeni yetiştirme görevini sürdürmüştür. Daha sonra 1967–1968 öğretim yılında İstanbul'da Atatürk Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü, 1974–1975 eğitim öğretim yılında da İzmir'de Bornova Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü ve 1978 yılında da Diyarbakır Eğitim Enstitüsü'ne bağlı Beden Eğitimi Bölümü açılmıştır (Eynur, 2002, s.61). 1979 yılında bu eğitim enstitüleri öğrenim süreleri dört yıla çıkarılarak Yüksek Öğretmen Okullarına dönüştürüldüler (Göral ve Yapıcı, 2001, s. 63). 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Yasası gereğince, ortaöğretim sonrası tüm eğitim kurumları üniversite çatısı altında toplandığından, 1982 yılından itibaren yüksek öğretmen okulları eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür (Resmi Gazete, No. 18003, 30 Mart 1983, s. 8). 1982 yılından bu yana diğer alan öğretmenlerinde olduğu gibi Beden Eğitimi öğretmenlerinin eğitimi de üniversitelere bağlı eğitim fakültelerinde ve yüksekokullarda sürdürülmektedir.

Beden Eğitimi öğretmeni yetiştirmeye dönük bir başka uygulama da, 1974–1975 öğretim yılında Ankara'da; 1975–1976 yılında İstanbul ve Manisa'da Gençlik ve Spor Akademileri (Yetim ve Şenel, 2001) ile 1977–1978 yılında Ege Üniversitesine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ve 1979 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesine (ODTÜ) bağlı Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümü'nün açılmasıdır (Özkan, 1999, s. 89). Bu akademi ve bölümlerin öğrenim süresi dört yıldır. 1982 yılında düzenleme ile Gençlik ve Spor Akademileri, Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile ODTÜ Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümleri kapatılarak üniversitelerin eğitim fakültelerine bağlı “Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri” olarak açılmıştır (Resmi Gazete, No. 18003, 30 Mart 1983, s. 8).

Günümüzde Eğitim Fakültelerine ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına bağlı toplam 43 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Beden Eğitimi öğretmen eğitimi verilmektedir.

1.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının Yapısı

1992 yılında yapılan son düzenlemelerden bu yana Beden Eğitimi öğretmenleri Eğitim Fakültelerine bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde yetiştirilmektedir. Bu bölümlerin örgüt ve yönetim yapısı yönünden farklı olmakla birlikte öğrenci alımı, eğitim programları, işlev ve işleyiş yönünden ortak uygulamalara sahiptirler.

Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına bağlı Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinin ortak özelliği, öğrenim süresinin dört yıl olması ve lisans diploması ile bitirilmesidir. Her iki bölümde de genel derslerle birlikte seçmeli uzmanlık ve yardımcı uzmanlık dalını içeren bir öğretim programı uygulanır. Öğretimini tamamlayan öğretmen adayları hem öğretmenlik hem de antrenörlük yeterlikleri kazanırlar (Özkan, 1999, s. 98).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerine girmek için, bir öğrencinin üniversiteye giriş sınavını ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü tarafından belirlenen tüm kriterleri (örneğin, fiziksel uygunluk, spor becerisi ve spor bilgisi testleri, mülakat ya da bu testlerden bazılarının kombinasyonu gibi) geçmesi gerekmektedir.

Türkiye’de Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için, 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren kurumlarda yeni bir yapılanmaya gidilerek, tüm öğretmenlik eğitimi alanlarında yeni bir eğitim programı uygulamaya konulmuştur (Çiçek ve Demirhan, 2001, s. 35; Çiçek, 2003, s. 14). Bu kapsamda eğitim fakülteleri ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarına bağlı beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde de yeni eğitim programı uygulanmaktadır. Yarıyıl sistemine dayalı dört yıllık bu programda, ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki Beden Eğitimi derslerini yürütecek olan öğretmenler yetiştirilmektedir. 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulanmakta olan bu programın amaç, içerik, öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirme öğelerinin özellikleri aşağıda verilmiştir.

1.3.2.1. Genel ve Özel Amaçlar

Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri/Yüksekokulları, beden eğitimi ve spor alanında verimli sistemlerin tasarlanmasına, nitelikli eleman yetiştirilmesine, gelişen spor teknolojisi olanaklarının tanıtılmasına, ülke genelinde beden eğitimi ve sporun gelişmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının genel amacı, Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine bağlı, duyuşsal, sosyal, bilişsel ve fiziksel gelişmelerini göz önünde tutabilen, etkin öğretim yöntemlerini kullanabilen, öğretim teknolojilerinden yararlanabilen, öğrencilerde Atatürk, millet, vatan, bayrak, insan sevgisini ve manevi değerlere bağlılığının gelişmesine yardımcı olan, kendine güvenen, çabuk karar verebilen, yaratıcı düşüncüyü işe koşa bilen, demokratik yaşamın gerektirdiği tutumları kazandırabilen, kamu kaynaklarını, alana yönelik araç ve gereçleri iyi kullanabilen ve koruyabilen nitelikli bireyler yetiştirmektir (A.Ü. B.E.S.Y.O. Katalog, 2002–2003, s. 6).

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programının özel amaçları, genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi alanlarına göre şöyle sıralanabilir¹:

Genel Kültür

- Toplum-birey-kültür-dil ve toplumsal gelişim-eğitim-bilim-teknoloji ilişkisini açıklayabilme.
- Türkçeyi yazılı ve sözlü iletişimde doğru ve etkili biçimde kullanabilme.
- Bir yabancı dilde sözlü ve yazılı iletişim kurabilme.
- Günlük ve meslek yaşamında bilgisayardan yararlanabilme.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel özelliklerini kavrayabilme.
- Atatürkçü düşüncüyü ve ilkelerini özümseyebilme.
- Bir öğretmen olarak toplumda ve okulda iyi örnek olacak davranışlar ve yaşam biçimi geliştirebilme.

¹ Çeşitli Fakültelerin ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının ders programlarındaki ders tanımları incelenerek amaçlar araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Öğretmenlik Meslek Bilgisi

- Eğitimin bireysel ve toplumsal işlevlerini kavrayabilme.
- Türk eğitim sisteminin örgüt, yönetim, denetim ve finansman yapısı ile felsefi ve eğitsel özelliklerini ve ilkelerini açıklayabilme.
- Öğretmenin okul içindeki ve dışındaki rollerini kavrayabilme.
- Çocukluktan yetişkinliğe kadar bireyin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini açıklayabilme.
- Öğrenmenin kuramsal temellerini kavrayabilme.
- Eğitim programının öğelerini ve bu öğelerin özellikleri ile aralarındaki ilişkiyi kavrayabilme.
- Alanına özgü eğitim programı hazırlayabilme.
- Öğretim etkinliklerini planlamanın önemini kavrayabilme.
- Alanında gerekli ders planlarını hazırlayabilme.
- Etkili bir öğretme-öğrenme sürecinin gerekliliklerini yerine getirebilme.
- Öğretme-öğrenme sürecinde önkoşul öğrenmeleri ve etkilerini açıklayabilme.
- Öğretim hizmeti öğelerinin özelliklerini ve uygulama ilkelerini kavrayabilme.
- Alanında doğru ölçme-değerlendirme etkinliklerini uygulayabilme.
- Etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirebilme.
- Eğitim-öğretim araç-gereçlerini ve bunları kullanma özelliklerini açıklayabilme.
- Alanı ile ilgili eğitim-öğretim araç-gereçleri seçebilme, hazırlayabilme ve geliştirebilme.
- Eğitimde rehberliğin önemini kavrayabilme.
- Öğrenciyi kişisel özelliklerine uygun fiziksel etkinliklere yönlendirebilme.

Alan Bilgisi

- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel kavramları açıklayabilme.
- Beden eğitimi ve sporun farklı alanlarını tanımlayabilme.

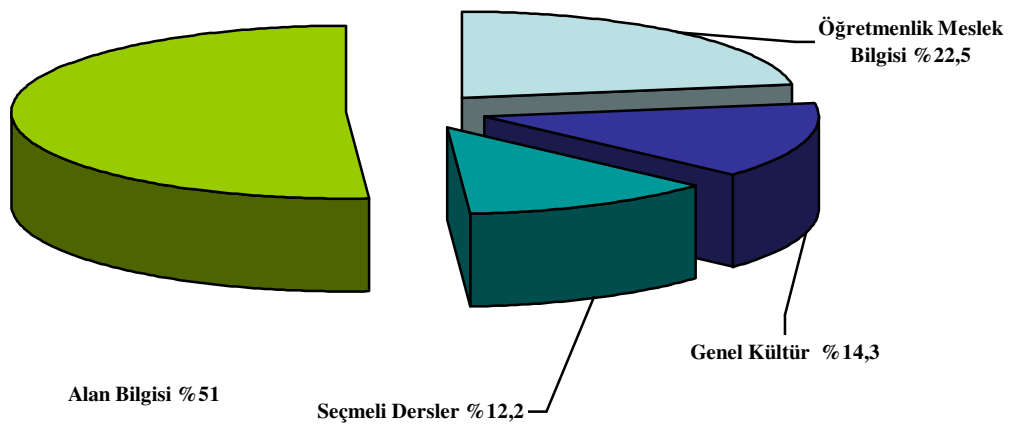
- Bireyin fiziksel, bilişsel ve psiko-sosyal gelişimi açısından beden eğitimi ve sporun önemini kavrayabilme.
- Beden eğitimi ve sporda hareket eğitiminin amacını ve işlevini tanımlayabilme.
- Yaşam boyu sporun önemini kavrayabilme.
- Düzenli yaşam boyu sporun insan sağlığına etkisini kavrayabilme.
- Antrenman bilgisinin önemini açıklayabilme.
- Antrenman bilgisinin terminolojisini açıklayabilme.
- Antrenmanın ilkelerini kavrayabilme.
- Herhangi bir branşa yönelik antrenman planlayabilme.
- Temel beslenme ilkelerini kavrayabilme.
- Yeterli ve dengeli beslenmenin performans üzerindeki etkisini kavrayabilme.
- Sporcuların yarışma öncesi ve sonrası beslenme özelliklerini açıklayabilme.
- Oyunun önemini ve öğretiminin amacını açıklayabilme.
- Oyunun bireyin fiziksel, psiko-motor, sosyal, duygusal, bilişsel ve dil gelişimine olan etkilerini kavrayabilme.
- Beden eğitimi ve spor eğitiminde oyunun önemi açıklayabilme.
- Hareket ve beceri kavramlarını açıklayabilme.
- Sporda beceri öğreniminin önemini ve ilkelerini kavrayabilme.
- Engelliler için beden eğitimi ve sporun önemini kavrayabilme.
- Beden eğitimi ve sporun engelliler üzerindeki etkilerini açıklayabilme.
- Engellilerin topluma kazandırılması konusunda Beden Eğitimi dersini kullanabilme.
- Ülkede uygulanan beden eğitimi ve spor politikasını kavrayabilme.
- Ülkede spor yönetiminin temel ilkelerini kavrayabilme.
- Beden eğitimi ve sporda yönetsel süreçleri uygulayabilme.
- İlk yardım ile ilgili kavramları açıklayabilme.
- Beden eğitimi ve sporda ilk yardımın önemini kavrayabilme.
- İlk yardım tekniklerini doğru ve etkili biçimde uygulayabilme.
- Spor sakatlanmalarının nedenlerini açıklayabilme.

- Spor ve egzersizden kaynaklanan yaralanmalarda ilk yardım süreçlerini uygulayabilme.
- Spor sakatlanmalarında rehabilitasyonun önemini kavrayabilme.
- Sağlık ve hastalıkla ilgili kavramları açıklayabilme.
- Sağlık eğitiminin amaçlarını açıklayabilme.
- Toplum ve çevre sağlığını etkileyen etkenleri açıklayabilme.
- Sağlıklı olmanın kişisel ve toplumsal açıdan önemini kavrayabilme.
- Bireylerin psiko-motor gelişim dönemlerine göre özelliklerini kavrayabilme.
- Öğrencileri psiko-motor gelişim dönemlerine göre sportif etkinliklere yönlendirebilme.
- Rekreasyonun amacı ve önemini kavrayabilme.
- Rekreasyonun felsefesini kavrayabilme.
- Rekreasyon ve spor arasındaki ilişkiyi kavrayabilme.
- Fiziksel uygunluğun ve dinamiklerin (kalp-solunum sistemi dayanıklılığı, güç, kuvvet, esneklik, sürat) önemini kavrayabilme.
- Alana uygun fiziksel uygunluk testleri yapabile.
- Fiziksel uygunluğu geliştirici etkinlik programları hazırlayabilme.
- Bireyin egzersiz ve enerji sistemlerini etkileyen etkenleri açıklayabilme.
- Egzersizin kalp-dolaşım, solunum, endokrin sistem üzerindeki etkilerini kavrayabilme.
- Sportif harekete yönelik anatomik yapıların temel özelliklerini açıklayabilme.
- Hareketlerde rol alan kasların temel işlevlerini açıklayabilme.
- Bireysel sporlarla ilgili temel teknikleri uygulayabilme.
- Bireysel sporlarla ilgili taktikleri uygulayabilme.
- Takım sporlarıyla ilgili temel teknik uygulayabilme.
- Takım sporlarıyla ilgili taktikleri uygulayabilme.
- Çeşitli spor branşlarında okul takımları organize edebilme.

1.3.2.2. İçerik

Bir eğitim programında içerik, bu programa katılanların öğrenmeleri istenen bilgi örüntülerini, beceri türlerini ve duygusal özelliklerini kapsar. Bu bilgi ve becerilerin öğrenilmesi, programda öngörülen genel ve özel amaçların göstergeleri olan bilişsel, duyuşsal ve fiziksel nitelikteki davranışların kazanılması için zorunludur. Bu açıdan bir eğitim programının içeriği, programın genel ve özel amaçlarına göre belirlenir.

Öğretmenlik, 1973 tarihli Milli Eğitim Temel Yasasında da tanımlandığı gibi, “devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği”dir (http://ogm.meb.gov.tr/gos_kanun). Bu tanıma göre, öğretmenin hem eğitimcilik hem de öğreticilik görevi vardır. Öğretmenin bu görevlerinin gereğini yerine getirebilmesi için öğretmenlik eğitimi sırasında bu alanlardaki bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazanması gereklidir. Nitekim aynı yasada, öğretmenlik mesleğine hazırlığın, genel kültür, alan eğitimi ve pedagojik formasyonla sağlanması gerektiği de belirtilmektedir (Sözer, 1991, s. 104). Buna göre tüm öğretmenlik alanlarında olduğu gibi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının içeriği genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgisi olmak üzere üç içerik alanından oluşur. Bu içerik alanlarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı içerisindeki dağılımı Şekil 1’de ve bu içerik alanlarında yer alan zorunlu, zorunlu seçmeli ve seçmeli derslerin yıl ve dönemlere göre dağılımı ise Çizelge 1’de verilmiştir:

Şekil 1: Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında İçerik Dağılımı (*Araştırmacı tarafından içerikte yer alan ders sayılarına göre alan yüzdeleri belirlenmiştir.)

- **Genel Kültür**

Bu alanda öğretmen adaylarının, toplumsal yaşamında ve meslek yaşamında birey ve öğretmen olarak gereksinim duyacakları bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılmasına dönük dersler yer alır. Tüm öğretmen adayları için zorunlu olan ve program içindeki oranı yaklaşık %14,3 olan bu dersler şunlardır: Türkçe I: Yazılı Anlatım, Yabancı Dil I-II, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II, Bilgisayar.

- **Öğretmenlik Meslek Bilgisi**

Bu alanda öğretmen adaylarının, meslek yaşamlarında öğretmen olarak yararlanacakları bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazandırılmasına dönük dersler yer alır. Tüm öğretmen adayları için zorunlu olan ve program içinde oranı %22,5 olan bu dersler şunlardır: Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Okul Deneyimi I-II, Gelişim ve Öğrenme, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri I-II, Rehberlik, Öğretmenlik Uygulaması.

- **Alan Bilgisi**

Bu alanda öğretmen adaylarının, beden eğitimi konuları ile ilgili anlayışlarını geliştirecek bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanılmasına dönük derslerden oluşmaktadır. Genellikle bu dersler kendi içerisinde kuramsal ve uygulamalı dersler olarak ikiye ayrılmaktadır. Program içinde oranı %51 olan kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi dersleri şunlardır: Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş, İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji, Sağlık Bilgisi, Yaşam Boyu Spor, Spor Fizyolojisi, Sporcu Beslenmesi, Antrenman Bilgisi, Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon, İlk Yardım, Psikomotor Gelişim, Fiziksel Uygunluk, Eğitsel Oyunlar, Sporda Beceri Öğrenimi, Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor, Rekreasyon, Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon, Genel Cimnastik, Ritim Eğitimi ve Dans, Atletizm I-II, Bireysel Sporlar I-II, Artistik Cimnastik, Takım Sporları I-II,

- Seçmeli dersler, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümleri tarafından iklim koşulları, imkanlar ve öğretmen adaylarının ilgi, istek ve gereksinimleri göz önünde bulundurularak öğretmen adaylarının sadece alan bilgisine yönelik değil aynı zamanda genel kültür alanına dönük derslerden oluşmaktadır. Program içinde oranı %12,2 olan seçmeli dersler şunlardır: Seçmeli I-II-III-IV-V-VI.

Çizelge 1

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı Dersleri

BİRİNCİ YIL											
I. Yarıyıl					II. Yarıyıl						
KODU	DERSİN ADI	T	U	K	KODU	DERSİN ADI	T	U	K		
	Beden Eğit. ve Spor Bilimlerine Gir.	3	0	3		Yaşam Boyu Spor	2	2	3		
	İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji	4	0	4		Ritm Eğitimi ve Dans	1	4	3		
	Genel Cimnastik	1	4	3		Atletizm I	1	4	3		
	Sağlık Bilgisi	3	0	3		Bireysel Sporlar I	1	4	3		
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2		Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2		
	Yabancı Dil I	3	0	3		Yabancı Dil II	3	0	3		
	<i>Öğretmenlik Mesleğine Giriş</i>	3	0	3		<i>Okul Deneyimi I</i>	1	4	3		
		Kredi			21			Kredi			20
İKİNCİ YIL											
III. Yarıyıl					IV. Yarıyıl						
KODU	DERSİN ADI	T	U	K	KODU	DERSİN ADI	T	U	K		
	Spor Fizyolojisi	3	2	4		Antrenman Bilgisi	3	0	3		
	Artistik Cimnastik	1	4	3		Bilgisayar	2	2	3		
	Atletizm II	1	4	3		Takım Sporları II	1	4	3		
	Sporcu Beslenmesi	3	0	3		Spor Sakat. Korunm. ve Rehabilitas.	3	0	3		
	Takım Sporları I	1	4	3		İlk Yardım	2	2	3		
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	0		Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	0		
	<i>Gelişim ve Öğrenme</i>	3	0	3		<i>Öğretimde Planlama ve Değerl.</i>	3	2	4		
		Kredi			19			Kredi			19
ÜÇÜNCÜ YIL											
V. Yarıyıl					VI. Yarıyıl						
KODU	DERSİN ADI	T	U	K	KODU	DERSİN ADI	T	U	K		
	Psikomotor Gelişim	3	0	3		Sporda Beceri Öğrenimi	3	0	3		
	Bireysel Sporlar II	1	4	3		Engelliler için Beden Eğt. ve Spor	3	0	3		
	Fiziksel Uygunluk	2	2	3		<i>Sınıf Yönetimi</i>	2	2	3		
	Eğitsel Oyunlar	2	2	3		<i>Özel Öğretim Yöntemleri I</i>	2	2	3		
	<i>Öğr. Teknolojileri ve Materyal Gel.</i>	2	2	3		Seçmeli II	3	0	3		
	Seçmeli I	3	0	3		Seçmeli III	3	0	3		
		Kredi			18			Kredi			18
DÖRDÜNCÜ YIL											
VII. Yarıyıl					VIII. Yarıyıl						
KODU	DERSİN ADI	T	U	K	KODU	DERSİN ADI	T	U	K		
	Rekreasyon	3	0	3		Beden Eğt. ve Sporda Yön. ve Org.	3	0	3		
	<i>Okul Deneyimi II</i>	1	4	3		<i>Rehberlik</i>	3	0	3		
	<i>Özel Öğretim Yöntemleri II</i>	2	2	3		<i>Öğretmenlik Uygulaması</i>	2	6	5		
	Seçmeli IV	3	0	3		Seçmeli VI	3	0	3		
	Seçmeli V	3	0	3							
		Kredi			15			Kredi			14
					TOPLAM KREDİ						
					144						

(YÖK, 1998)

1.3.2.3. Öğretme-Öğrenme Süreçleri

Eğitimin hedefi birey, uğraşı alanı davranış değiştirmedir. Davranış değişmesi bireyin yeni bilgi, beceri, tutum ve değerleri kazanmasıyla gerçekleşir. Eğitimin amacının nasıl gerçekleşeceği ya da bireye davranış kazandırma işinin hangi etkinliklerle ve nasıl gerçekleştirileceği konusu, eğitim sürecinin temel boyutunu oluşturan öğretme-öğrenme sürecinin açıklanmasını gerektirir (Sağlam, 2001, s.78). Öğretme-öğrenme süreci, belirlenen amaçlar doğrultusunda oluşturulan içeriğin bireylere kazandırılmasında kullanılan öğretme stratejileri, yöntem ve teknikleri ile eğitim ortamından oluşmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde eğitim fakültelerinin diğer bölümlerinde olduğu gibi öğretmen eğitimi esas olduğundan, öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanılan stratejiler ile yöntem ve tekniklerde büyük farklılıklar yoktur. Bu nedenle, eğitim fakültelerinin bütün bölümlerinde olduğu gibi beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde de “sunuş yoluyla öğretme stratejisi”, “buluş yoluyla öğretme stratejisi” ve “araştırma yoluyla öğretme stratejisi” kullanılmaktadır (Demirel, 2003, s. 64). Ancak, beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde dersler hem uygulamalı hem de kuramsal olduğundan kuramsal derslerde olmasa da uygulamalı derslerde kullanılan yöntem ve teknikler açısından farklılıklar vardır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde kuramsal derslerde düzenlatım, soru-cevap, tartışma, gösterip yaptırma, problem çözme, işbirliği, örnek olay, beyin fırtınası, drama, benzetim, ikili ve grup çalışmaları, mikro öğretim, bireysel öğrenme, vb. (Küçükahmet, 2003, s. 54); uygulamalı derslerde ise komut, alıştırma, eşli çalışma, kendini değerlendirme, katılım, yönlendirilmiş buluş, görevle öğretim, problem çözme (Mosston ve Ashworth, 1986, s. 19) yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır.

Öğretme-öğrenme sürecinin temel öğelerinden biri de, eğitim ortamıdır. Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde etkili bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için, hem tesislerin derslerin özelliklerine ve amaçlarına uygun olarak düzenlenmesi hem de öğrencilerin derste kullanabilecekleri çeşitli araç-gereçlerin sağlanması gerekmektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde olağan dersliklerin dışında bulunması gereken tesisler şu şekilde sıralanabilir:

- Çok amaçlı spor salonu (basketbol, voleybol, hentbol, tenis)
- Ritmik ve artistik cimnastik salonu
- Futbol sahası
- Açık tenis kortları
- Yüzme havuzu
- Atletizm salonu
- Atletizm sahası
- Fitness merkezi
- Badminton salonu
- Masa tenisi salonu
- Güreş salonu
- Laboratuvarlar

Tesisler, öğretmen adaylarının istedikleri zaman istedikleri araç-gereci kullanabilecekleri biçimde düzenlenmelidir. Öğretmen adayları ders içinde ve dışında bu tesislerden rahatlıkla yararlanabilmelidirler. Tesislerin iyi olmasının yanında tesislerin aydınlatma, ısıtma, havalandırma gibi donanımlarının da iyi olması gerekmektedir.

1.3.2.4. Ölçme ve Değerlendirme Süreçleri

Bir eğitim programının diğer bir ögesini ölçme ve değerlendirme süreçleri oluşturur. Bu aşamada, eğitim sürecinin başlangıcında öngörülen ve eğitim sürecine katılanların kazanmaları gereken davranışlarına dayanan özel amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi ve bu düzeye göre eğitim sürecinin etkililiğinin belirlenmesi amaçlanır. Bu amaç doğrultusunda her derste öğrencilerin kazanmaları öngörülen davranışlar sınanır. Bu sınama işi, yazılı ve sözlü sınavlar, ödevler ve uygulamalı çalışmalarla yapılır (Demirel, 2003, s. 192). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği programında da dersler kuramsal ve uygulamalı olduğundan, ölçme ve değerlendirme yazılı ve sözlü sınavlar, uygulamalı çalışmalar, proje, ödev, gözlem formları ve performans testleri aracılığıyla yapılır.

1.3.3. Beden Eğitimi Öğretmenin Yeterlikleri

Bir toplum olarak ilerleyebilmek, gelişmiş ülkelerdeki refah düzeyine erişebilmek ve bir toplum içinde birlikte yaşamanın gerektirdiği bilgi, beceri, tutum ve değerleri kapsayan davranış özelliklerini ve yeterliklerini kazanabilmek için okullarda nitelik bir eğitimin veriliyor olması gerektiği bilinen bir gerçektir. Ancak, okullarda nitelik bir eğitimin verilebilmesi için okuldaki öğretimin niteliğinin yükseltilmesi gereklidir.

Okullardaki nitelik, nitelikli öğretmenler olmadan önemli düzeyde yükseltilemez. Başka bir ifadeyle, bilişsel, duyuşsal, fiziksel ve sosyal yönden iyi öğrencilere sahip olunabilmesi için iyi öğretmenlere ihtiyaç vardır (Seferoğlu, 2004). Okulda öğrencilerin bu niteliklerini yükselten öğretmenlerden biri de Beden Eğitimi öğretmenleridir. Diğer bütün öğretmenler gibi Beden Eğitimi öğretmenleri de, öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan bireylerdir. Ancak, diğer branş öğretmenleri gibi Beden Eğitimi öğretmenlerinin bu niteliklere sahip olabilmeleri de birtakım standartların olmasına bağlıdır. Bu standardı sağlayacak yollardan birisi öğretmen yeterlikleridir (Seferoğlu, 2004). Beden Eğitimi öğretmenlerinin yeterlikleri kişisel ve mesleki olmak üzere iki grupta toplanabilir:

1.3.3.1. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Kişisel Yeterlikleri

Beden Eğitimi öğretmeni sadece derse saatinde giren, planlı ders işleyen, dersi zamanında bitiren, sporcular yetiştiren bir birey değildir. Bu özelliklerinin yanında Beden Eğitimi öğretmenlerinin sahip olmaları gereken kişisel yeterlikler de vardır.

Beden Eğitimi öğretmenin sahip olması gereken kişisel yeterlikler şöyle sıralanmaktadır (www.bedenegitimci.com):

- Kılık kıyafeti ile örnek olma
- Daima sevecen olma
- Öğrenciler arasında ayırım yapmama
- Karşısındakilerin fikrini alan onları dinleyen ve fikirlerine değer verme
- Yapılan eleştirilerden rahatsızlık duymama ve onlardan yararlanma

- Birlikte karar alıp uygulama
- Gerektiğinde hatasını kabul etme ve bu durumu açıklama
- Özverili olma ve centilmenliği öne çıkarma
- Kararlı olma ve kararından dönmeme ve bu durumu ile disiplin yaratma
- Cezalandırıcı değil daima ödüllendirme
- Fikir ve görüş alma ve bunlardan yararlanma
- Gençlerin kendilerine olan öz güvenlerini kazanmaları için gayret gösterme
- Öğrencilerine yardımcı olan onları yardımcı olacakları şeyler için zorlamama
- Gelişim yönünden geri durumda olanları emsalleri seviyesine getirmeye gayret etme

Nitelikli bir beden eğitimi ve spor öğretmeninde bulunması gereken özelliklere yönelik yapılmış bir araştırmada (Pehlivan, 1998, ss. 9–10), Beden Eğitimi öğretmeni; “kişilikli, anlayışlı, iyi huylu, hoş görülmesi, sevecen ve saygılı olmalı, kültürlü ve bilgili olmalı, etkili iletişim kurabilmeli ve sosyal olmalı, öğretme becerisi ve konuşma yeteneği iyi olmalı, planlı ve programlı olmalı, sportmen olmalı, tarafsız ve adil olmalı, disiplinli olmalı, öğrencilerle birebir olarak ilgilenmeli, dersini ve sporu sevdirmeli, öğrenciyi yönlendirmeli ve teşvik etmeli, rehberlik yapmalı, centilmen kişilikli, davranışları örnek ve arkadaşça olmalı, mesleğini sevmeli, yardımsever, giyim ve kuşamı düzgün olmalı”dır.

1.3.3.2. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Yeterlikleri

Milli Eğitim Bakanlığınca saptanan mesleki öğretmen yeterlikleri “Eğitime-Öğretme Yeterlikleri”, “Genel Kültür Bilgi ve Becerileri” ve “Özel Alan Bilgi ve Becerileri” alt başlıklarından oluşmaktadır. Bu yeterlik gruplarından “Eğitime ve Öğretme Yeterlikleri” aşağıdaki biçimde özetlenebilir (MEB, 2004):

- Kişisel ve mesleki değerler - mesleki gelişim
  - Öğrencilere değer verme anlama ve saygı gösterme
  - Öğrencilerin, öğrenebileceğine ve başaracağına inanma
  - Ulusal ve evrensel değerlere önem verme
  - Öz değerlendirme yapma
  - Kişisel gelişimi sağlama
  - Mesleki gelişmeleri izleme ve katkı sağlama
  - Okulun iyileştirilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlama
  - Mesleki yasaları izleme, görev ve sorumlulukları yerine getirme

- Öğrenciyi tanıma
  - Gelişim özelliklerini tanıma
  - İlgi ve ihtiyaçları dikkate alma
  - Öğrenciye saygı gösterme
  - Öğrenciye rehberlik etme
  - Öğrencinin yaşam öyküsünü analiz etme
- Öğretme ve öğrenme süreci
  - Öğretme ve öğrenme süreçlerini planlama
    - İçeriğin konuların özelliklerine göre aşamalı bir şekilde sıralama
    - Dersi planlama
    - Materyal hazırlama
    - Öğrenme ortamlarını düzenleme
    - Ders dışı etkinlikler düzenleme
  - Öğretme ve öğrenme süreçlerini uygulama
    - Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğretimi farklılaştırma
    - Zamanı etkili kullanma (yönetme)
    - Davranışı yönetme
    - Ders planlarını uygulama
    - Öğrencilere saygı gösterme ve onlarla ilgili yüksek beklentilere sahip olma
    - Öğrenmeyi değerlendirme
- Öğrenmeyi ve gelişimi izleme ve değerlendirme
  - Amaca uygun ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerini belirleme
  - Değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrenenin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme
  - Verileri analiz ederek yorumlama, öğrencinin gelişimi ve öğrenmesi hakkında geri bildirim sağlama
  - Sonuçlara göre öğretim-öğrenme sürecini yeniden düzenleme
- Okul, aile ve toplum ilişkileri
  - Çevresel farkındalık
  - Çevre olanaklarından yararlanma
  - Okulu kültür merkezi durumuna getirme
  - Aileyi tanıma ve ailelerle ilişkilerde tarafsızlık
  - Aile katılımı ve işbirliği
- Program ve içerik bilgisi
  - Ulusal program hedefleri ve ilkeleri bilgisi
  - Özel alan bilgisi
  - Özel alanda beceri gelişimi, ilerleme
  - Kaynakların yönetimi ve gelişimi

Beden Eğitimi öğretmenleri yukarıda sıralanan bütün mesleki niteliklerin yanında diğer öğretmenlerden farklı olarak sahip olmaları gereken başka nitelikler de vardır. Bu nitelikler çeşitli kaynaklara dayanılarak şöyle özetlenebilir (İnal, 1998, s. 23; Karakuş ve Küçük, 1999, ss. 6–7; Pehlivan, 1998, s. 9):

- ***Spor kolu çalışmaları (okul içi ve okul dışı)***

Beden Eğitimi öğretmenleri, ders saatleri dışında spor kolu etkinlikleri olarak sınıflar, gruplar ve okullar arası spor karşılaşmalarına yeterince yer vermeli, bu çalışmalarda öğretim yılı başında yapılacak bir programla istenilen hedefe ulaşmaya çalışmalıdır.

- ***İzcilik etkinlikleri***

Beden Eğitimi öğretmenleri, her bakımdan faydası büyük olan ve kısa ya da uzun süreli kamp etkinliklerine de yer vermelidir. Beden eğitimi, spor ve izcilik etkinlikleri yolu ile öğrencilerin bedenlen, ruhen sağlıklı bir şekilde gelişmelerini, onların milli ve manevi yönden amaçlanan özellikleri taşıyan, birer vatandaş olarak yetişmelerini sağlayacak her türlü uygulamalar yapmalıdır.

- ***Okuldışı etkinlikler***

Beden Eğitimi öğretmenleri, okul dışındaki gençlerin ve yetişkinlerin beden eğitimi ve spor etkinliklerine ve bu etkinliklerin yapıldığı kurumlara ilgisiz kalmamalı, okuldaki sporcu ruhunun ve karakterinin dışarıya da taşarak çevreye etkili olması için çalışmalıdır.

1.4. Sorun

Eğitimin genel amacı, bireylerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerinin en üst düzeyde gerçekleşmesine yardımcı olmaktır. Eğitimin bu genel amacı, eğitim etkinliklerinin belli bir program çerçevesinde, planlı ve düzenli olarak uzman bireylerce uygulandığı okul ortamında belirli dersler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Okullarda öğrencilerin fiziksel, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve estetik yönlerden gelişimlerinin sağlanmasına dönük derslerden birisi de Beden Eğitimi dersidir.

Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi, fiziksel etkinliklere dayalı bir eğitim biçimi olmakla birlikte, aynı zamanda etkinlikler yoluyla insanın bütününe hitap eden bir alandır (Yetim,1998, s. 4). Fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal yönden arzu edilen bireyleri yetiştirmede çok önemli bir görevi olan Beden Eğitimi dersi de öngörülen

amaçların gerçekleştirilmesi nitelikli Beden Eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesine bağlıdır.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin ilk ve ortaöğretim okullarının eğitim programında kendilerinden beklenen görevleri yerine getirebilmeleri için, öğretmenlik eğitimi sürecinde, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki amaçların göstergeleri olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları gereklidir. Bu açıdan, Beden Eğitimi öğretmeni olacak öğretmen adaylarında öğretmenlik eğitiminin sonunda öğretmenlik eğitimi programının özellikle de alan bilgisi alanındaki amaçların gerçekleşme düzeyinin bilinmesine gereksinim vardır. Araştırmada, alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanmasının nedeni, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programındaki derslerin büyük bir bölümünün alan bilgisi derslerinden oluşması ve bu alanda öğretmen adaylarının, beden eğitimi konuları ile ilgili anlayışlarını geliştirecek bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanılmasına dönük derslerin yer almasıdır. Yabancı ülkelerde alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyine ilişkin benzer çalışmalar yapılmasına karşın Türkiye’de bu alanda yapılmış çok fazla çalışma yoktur. Bu nedenle, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçlarının gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi gerek hizmetöncesi gerekse hizmetiçi eğitim programlarının geliştirilmesi için önemli bir gerekliliktir. Bu araştırma da böyle bir gereklilikten doğmuştur.

1.5. Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanmasıdır.

Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında genel olarak alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyi nedir?

- Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında her bir alan bilgisi dersinde amaçların gerçekleşme düzeyi nedir?
- Öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.6. Önem

Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan Beden Eğitimi dersinin öngörülen amaçlarına ulaşabilmesi ancak Beden Eğitimi öğretmenlerinin, üniversitedeki eğitimleri sürecinde, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür bilgisi, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki amaçların göstergeleri olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları gereklidir.

Bu nedenle, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanması son derece önemlidir. Bu açıdan bu araştırma da elde edilen bulguları ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin ortaya çıkarılması ve böylece hizmetöncesi ve hizmetiçi eğitim programlarının geliştirilmesi konusunda ilgililere yardımcı olması umulmaktadır. Ayrıca, bu araştırmadan elde edilecek sonuçların daha sonra gerçekleştirilecek çalışmalara katkı sağlayacağı beklenmektedir.

1.7. Sayıtlılar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlı, araştırmaya katılan tüm öğretmen adayları araştırma anketindeki soruları gerçekçi biçimde yanıtlamışlardır.

1.8. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2004–2005 öğretim yılı bahar döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinin 4. sınıfında okuyan öğretmen adaylarının görüşleri ile sınırlıdır.

1.9. Tanımlar

Beden Eğitimi: Çocuk ve yetişmekte olan gençlerin bilişsel, sosyal ve fiziksel gereksinmelerini karşılamak için hazırlanmış bireysel ve grup içerisindeki hareket yaşantılarını kapsayan bir etkinlik (Nichols, 1994, s. 5).

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü: Eğitim Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarına bağlı, öğrenim süresi dört yıl olan ve ilköğretim ile ortaöğretim kurumlarına Beden Eğitimi öğretmeni yetiştiren bölüm.

Alan Bilgisi: Alan bilgisi, öğretmen adaylarının, beden eğitimi konuları ile ilgili anlayışlarını geliştirecek bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanılmasına dönük kuramsal ve uygulamalı dersleri kapsar.

İkinci Bölüm

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanmasının amaçlandığı bu araştırmanın konusuyla ilgili olan araştırmalar incelenmiştir.

İncelenen araştırmalardan ilki, Kalkavan, Kerkez, Suiçmez ve Bektaş'ın (2001) yaptığı “Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Beden Eğitimi Bölümü Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenliği İle İlgili Görüş ve Önerileri” adlı araştırmasıdır. KTÜ öğretim elemanları ile aynı üniversitenin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin görüşlerine göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırma, 14 öğretim elemanı ve son sınıfta okuyan 71 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada öğretim elemanı ve öğrencilere, beden eğitimi öğretmenliği programı, programa girişte yapılan özel yetenek sınavı, öğretim elemanları ve bölüm ile ilgili görüşleri ile Beden Eğitimi öğretmenlerinin kurumlardaki gerekliliği ile ilgili düşüncelerini belirlemek için bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde Cross Tabulation, Ki-Kare ve T-testi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Öğrencilerin 1. sınıftaki ile 4. sınıftaki amaçları arasında farklılıklar vardır. 1. sınıf öğrencilerinin Beden Eğitimi öğretmeni olma, yüksek lisans yapma ve spor teşkilatında çalışma amaçları, 4. sınıfta da Beden Eğitimi öğretmeni olma, yüksek lisans yapma amacı 1. sınıfa göre 4. sınıfta daha da artmaktadır.
- Öğrenciler, kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi dersleri ile öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki başarı düzeyleri yetersiz bulmaktadır.
- Öğrenciler, öğretim elemanlarını akademik formasyon, kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi yönünden yeterli bulmaktadırlar.
- Öğrenciler, bölümdeki spor alanları ve derslikleri yeterli bulurken, derslerde kullanılan malzeme ve gereçleri yetersiz bulmaktadırlar.

- Öğretim elemanları ve öğrenciler, Beden Eğitimi öğretmeni olmak için uygulamalı dersler ile öğretmenlik meslek bilgisini yetersiz bulmaktadırlar.

İncelenen araştırmalardan ikincisi, Tjeerdsma, Metzler and Walker'ın (2000) "Eğilimlerin Değerlendirilmesi" adlı araştırmasıdır. Georgia State University (GSU) Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının görüşlerinin alındığı bu araştırmada, Georgia State University (GSU) Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programı ile beden eğitimindeki öğretme ve öğrenmeye karşı öğretmen adaylarının eğilimleri değerlendirilmiştir. Araştırmada, öğretmen adaylarının derslerden aldıkları puanlar, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerini, danışmanlarını ve Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programını değerlendirme anketi, öğretmen adaylarını yürüttüğü derslerin video kayıtları kullanılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Öğretmen adaylarının uygulamaya gittikleri okullardaki uygulama öğretmenleri hakkında oldukça olumlu yanıtlar vermişlerdir. Öğretmen adaylarının çoğu, uygulama öğretmenlerinin kendilerine temel bilgi ve destek sağlama ile mesleki gelişim konularında kendilerine yardımcı olduklarını da belirtmişlerdir.
- Öğretmen adayları, uygulama danışmanları hakkında da oldukça olumlu yanıtlar vermişlerdir. Öğretmen adayları, uygulama danışmanlarının kendilerini düzenli olarak ziyaret etmeleri, ders planlarını gözden geçirmeleri ve öğretimleri hakkında kendilerine dönüt vermeleri konusunda oldukça yeterli bulmuşlardır.
- Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulamalarını öğrenciler, yönetim ve organizasyon, disiplin ve öğrenci kontrolü ve öğretim becerilerine ilişkin bilgileri vermesi konusunda yeterli bulmuşlardır.
- Öğretmen adayları, kendilerini öğretmenliğe hazırlayan Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programını yeterli bulmuşlardır.
- Öğretmen adaylarının çoğu mezun olduktan sonra ilköğretim düzeyindeki okullarda çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Aynı zamanda öğretmen adayları çoğunlukla öğretmenliğin yanında antrenörlükte yapmayı düşündüklerini belirtmişlerdir.

- Uygulama öğretmenleri ara ve final değerlendirmelerine göre öğretmen adaylarının mesleki eğilimlerinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

İncelenen araştırmalardan bir diğeri de, Bryan'nın (2000) "Uygulama Öğretmenlerinin Gözüyle Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının Değerlendirilmesi" adlı araştırmasıdır. Bu çalışmada, Georgia State University (GSU) Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının amaç ve standartlarının uygulama öğretmenleri ve GSU programındaki öğretmen adayları tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 4'ü ilköğretim düzeyinde, 2'si ortaöğretim düzeyinde ve 2'si de yükseköğretim düzeyinde görev yapan 8 staj öğretmeni katılmıştır. Araştırma verileri sistematik gözlem, nitel teknikler ve psikometrik araçlar ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

Uygulama öğretmenleri,

- Georgia State University (GSU) Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Bölümü tarafından öğretmen adayları için belirlenen amaç ve standartlar hakkında bilgi sahibi olduklarını,
- Son 3-4 yıl içerisinde öğretmen adaylarına sağlanan danışmanlığın geliştiğini,
- Son 3-4 yıl içinde öğretmen adaylarının performanslarında olumlu yönde gelişmeler olduğunu,
- Georgia State University (GSU) Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programındaki standart ve amaçlar ile ilgili öğretmen adaylarını alan bilgisi konusunda yeterli bulduklarını belirtmişlerdir.

İncelenen araştırmalardan dördüncüsü, Açıkkada'nın (1992) "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirmede Müfredat Programı Sorunları" adlı araştırmasıdır. Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırma, Ankara'da çalışan 22 Beden Eğitimi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Beden Eğitimi öğretmenlerine, öğretim mesleği boyunca onlara yararlı olan öğretmen eğitim programındaki derslerin gerekliliği ile ilgili düşüncelerini belirlemek için bir anket uygulanmıştır.

Araştırmadan şu sonuçlar elde edilmiştir:

- Öğretmenler, en önemli alan bilgisi dersi olarak cimnastik ve düzen alıştırmaları derslerini, ikinci önem sırasında ise, basketbol, kondisyon çalışmaları, sporda ilk yardım ve beceri öğrenimi derslerini belirtmişlerdir.
- Öğretmenler, beden eğitimi ve spora giriş, fizyoloji, spor psikolojisi, antrenman bilgisi, kinesiyolojik anatomi, anatomi, motor gelişim, rekreasyon ve öğretmenlik formasyonu ile ilgili dersleri ise yetersiz bulmaktadırlar.
- Öğretmenler, kayak, doğa sporları, orientiring, okçuluk, eskrim, çim kayağı, taek-wondo, judo, temel fizik ve matematik gibi derslerini ise tamamen gereksiz bulmaktadırlar.

İncelenen bir diğer araştırma, Temel ve Sunay'ın (2002) "Türkiye'de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programlarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri" adlı araştırmasıdır. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre Türkiye'de beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölüm ya da yüksekokullarında uygulanan programların etkililiğinin değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırma, 11 üniversitede görevli olan toplam 108 öğretim elemanı ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada, üniversitelerde uygulanan mevcut beden eğitimi ve spor öğretmenliği programlarının incelenmesine yönelik olarak anket uygulanmıştır. Verilerin, frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve Tukey testi ile çözümlendiği araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Öğretim elemanları, aldıkları eğitim ile mesleki yaşantıları için gerekli mesleki bilgi birikimine sahip olduklarını belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı kapsamında kuramsal, uzmanlık ve spor uygulama ders saatlerini yeterli bulmuşlardır.
- Öğretim elemanları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının uygulamasında önemli bir yer tutan ders ve laboratuara ilişkin malzeme ile spor uygulaması ile ilgili araç, gereç ve malzemeleri yetersiz bulmuşlardır.
- Öğretim elemanları, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı uygulayan çoğu okulda ders ve laboratuvar araç-gereç ve malzeme ile dersane, kütüphane olanaklarını yetersiz bulmuşlardır.

İncelenen araştırmalardan altıncısı, Collier ve Hebert'in (2004) "Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenliğine Hazırlığı: Uygulamacılar Bize Ne Söylüyorlar" adlı araştırmasıdır. Beden Eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre üniversitedeki beden eğitimi öğretmen eğitimi programlarına gelecekte yön vermesinin ve program kararlarının değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırmaya, Wisconsin, Oregon, Washington, Idaho ve California'dan tüm düzeylerde görev yapan 359 Beden Eğitimi öğretmeni katılmıştır. Bu araştırmada veriler, 6'lı Likert tipi bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde sıklık, yüzdellik, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Beden Eğitimi öğretmenleri, beden eğitimi mesleği için en önemli öğretim yaklaşımının aktif yaşam anlayışı olduğunu belirtmektedirler.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, öğretimin etkililiğinde en önemli becerinin sınıf yönetimi ya da davranış değerlendirme ile ilgili beceriler olduğunu belirtirken, ikinci sırayı ise fiziksel uygunluk becerileri izlemektedir.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, en önemli fiziksel etkinliklerle ilgili yeterliklerin sağlık ve egzersizler, temel motor beceriler ve serbest zaman etkinlikleri olarak belirtmektedirler.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, en önemli akademik konu alanı olarak egzersiz fizyolojisini belirtirlerken, en az önemli olan konular ise tarih, spor sosyolojisi, spor psikolojisi ve felsefe olarak belirtmektedirler.

İncelenen bir başka araştırma, Hill ve Brodin'in (2004) "Öğretim için Hazırlanan Üniversite Ders İçeriklerinin Yeterliliği Hakkında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri" adlı araştırmasıdır. Beden Eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre Washington eyaletindeki ortaöğretim Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretime başladıkları ilk yıllarda zorlandıkları deneyim alanları, onları öğretime hazırlayan her dersin değeri ve üniversitedeki beden eğitimi ders içerikleri hakkındaki görüşlerinin değerlendirildiği bu araştırmaya, Washington eyaletindeki devlet ve özel okullarda çalışan 350 Beden Eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada Beden Eğitimi öğretmenlerine, kişisel bilgiler, Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi programını içeren

kısımlar ve öğretime başladıkları ilk yıllarda zorlandıkları alanlar ile ilgili düşüncelerini belirtmek amacı ile bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde sıklık ve yüzdeler kullanılmıştır. Araştırmada şu sonuçlara varılmıştır:

- Beden Eğitimi öğretmenleri, üniversitedeki en önemli dersler olarak sırasıyla; öğrenci öğretimi, dersi planlama, fizyoloji bilgisi, öğretim yöntemleri, anatomi bilgisi, spor becerileri/bilgisi, fiziksel uygunluk, motor gelişim, beden eğitimi programı ve sağlık bilgisi derslerini belirtmişlerdir.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, öğretmen adaylarını öğretime hazırlayan üniversitedeki en değerli dersler olarak spor becerileri/bilgisi, öğrenci öğretimi, ilkyardım, fiziksel uygunluk, motor gelişim, fizyoloji bilgisi, anatomi bilgisi derslerini belirtmişlerdir.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, öğretime başladıkları ilk yıllarda zorlandıkları alanlar olarak olanaklar/malzemeler, disiplin, bireysel yorgunluk, değerlendirme/dereceleme, sınıf yönetimi ve velilerle iletişim olduğunu belirtmişlerdir.

İncelenen araştırmalardan yedincisi, Çiçek'in (1998) "Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının Değerlendirilmesi" adlı araştırmasıdır. ODTÜ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin ve mezunların görüşlerine göre ODTÜ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin programın belirlenen bilişsel, duyuşsal ve psikomotor amaçlarına dört yıllık eğitimin sonunda ne derece ulaştıklarının ölçülmesinin ve mezun öğrencilerin programa ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesini amaçlandığı bu araştırmaya, ODTÜ Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünün dördüncü sınıfında okuyan 36 öğrenci ve 36 mezun katılmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesi için öğrencilere tutum ölçeği ve başarı testi uygulanırken, mezunlara ise anket uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Öğrenciler, Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının beden eğitimi ve spor ile ilişkili bilgi düzeylerini geliştirme konusunda yetersiz olarak belirtmiştir.

Özellikle öğrencilerin, antrenman ve egzersiz bilgisi derslerin amaçlarını gerçekleştirme konusunda zorlandıkları belirtilmiştir.

- Öğrencilerin, eğitimleri sırasında Beden Eğitimi öğretmenliğine karşı olumlu bir tutum gösterdikleri belirtilmiştir.
- Öğrencilerin, Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının psikomotor amaçlarını belirleme konusunda yetersiz, ders planlarını hazırlama konusunda ise yeterli oldukları belirtilmiştir.
- Öğrencilerin, öğretim öncesi hazırlık ve dersler için uygun araç ve gereç hazırlama konusunda yeterli oldukları belirtilmiştir.
- Öğrencilerin, ders planlarını uygulama, açıklama ve becerileri gösterme konusunda yeterli, etkili sınıf yönetimi tekniklerini kullanma konusunda ise yetersiz oldukları belirtilmiştir.
- Öğrencilerin, ders sırasında esneklik, yardım ve farklı öğretim yöntemleri kullanma, bireysel geri dönüt verme ve öğretimin sonunda becerileri yeniden gözden geçirme konusunda yetersiz, genel olarak geri dönüt verme, hataları düzeltme, dersin sonunda soğuma egzersizlerini uygulama konusunda ise yeterli oldukları belirtilmiştir.
- Mezunlar, beden eğitiminde öğrenci başarısını değerlendirme ve farklı öğretim yöntemlerini kullanma konusunda yeterli olduklarını belirtmişlerdir.
- Mezunlar, Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programı ve ortaöğretim Beden Eğitimi ders içerikleri arasında koordinasyonun önemini vurgulamışlardır.

İncelenen araştırmalardan sekizincisi, Çiçek ve Demirhan'ın (2001) "Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmenleri İçin Öğretmen Yeterliklerinin Geçerliliği: Focus Delphi Yönteminin Kullanıldığı Ulusal Bir Çalışma" adlı araştırmasıdır. Bu araştırma, Türkiye'de etkili bir Beden Eğitimi öğretmeni için gerekli ve önemli olan öğretmen yeterliklerinin geçerliliğini değerlendirmek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ilk kısmına 30 fakülte ve 48 Beden Eğitimi öğretmeni katılırken, ikinci kısmına ise 19 fakülte ve 26 Beden Eğitimi öğretmeni katılmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'de Beden Eğitimi öğretmenlerinin temel yeterlik listesinin geçerliliği konusunda Beden Eğitimi öğretmenleri ve fakültenin düşüncelerini ortaya çıkarmak için "Focus Delphi" tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Katılımcıların görüşlerine göre, sporların estetik, ritmik ve dans görüş anlayışıyla ilişkili yeterlikler hakkında belirgin farklılıklar bulunmaktadır.
- Beden Eğitimi öğretmenleri, Türk spor organizasyonlarını anlamak ve onlar ile ilişkileri geliştirmek, uluslararası spor organizasyonları ve onların fonksiyonlarını bilme konusundaki yeterlikleri yetersiz olarak belirtmektedirler.
- Fakülteler, Beden Eğitimi öğretiminde yeni eğitim teknolojileri, materyaller ve spor becerileri kullanmakla ilişkili yeterlikleri yetersiz olarak belirtmektedirler.
- Fakülte ve Beden Eğitimi öğretmenleri, alan ve mesleki yeterlikleri oldukça yeterli bulmaktadırlar.

İncelenen araştırmalardan sonuncusu ise, Çiçek ve Koçak'ın (2001) "Mezunların Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programı Hakkındaki Görüşleri: Takip Çalışması" adlı araştırmasıdır. Mezunların görüşlerine göre öğretim mesleğine hazırlamada programın etkililiğini değerlendirilmesinin amaçlandığı bu araştırmaya, 39 mezun öğretmen katılmıştır. Araştırmada verilerin elde edilmesinde araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzdeler ve ortalamalar kullanılırken, ankette yer alan açık uçlu sorular ise öğrencilerin benzer cevapları içeriklere göre gruplandırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

- Mezunların %60'ı öğretim mesleğine onları hazırlayan Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programını biraz yeterli bulmuşlardır.
- Mezunlar, beden eğitimi ile ilgili bilgiler hakkında kendilerini oldukça yeterli bulmuşlardır.
- Mezunlar, bireysel ve takım spor becerilerini uygulama ve gösterme konusunda kendilerini çok yeterli bulmuşlardır.
- Mezunlar, okul takımlarını çalıştırmaları konusunda kendilerini yetersiz bulmuşlardır. Bunun nedeni olarak da bölümde yeterli bir antrenör eğitim programının olmadığını ve okullardaki yeterliliklerin azlığını belirtmişlerdir.
- Mezunlar, hizmetiçi eğitime ihtiyaçları konusunda özellikle öğretme yöntemleri ve ulusal bayram organizasyonları hakkında ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir.

- Mezunlar, okullardaki Beden Eğitimi dersi ile ilgili prensiplerin, velilerin ve öğrencilerin ilgilerinin az olduğunu, okullardaki araç-gereç, materyal ve spor olanaklarının yetersiz olduğunu ve kalabalık sınıfların olduğunu belirtmişlerdir.
- Mezunlar, Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının içeriği ile ilişkili olarak beden eğitimi program içeriği ortaöğretim Beden Eğitimi derslerinin içeriği ile paralel olması, alan deneyimleri ve öğrenci öğretimleri için çok fazla zaman ayrılması ve çocuk psikolojisi ve danışmanlık derslerinin Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının bir parçası olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Mezunlar, ODTÜ Beden Eğitimi Öğretmen Eğitimi Programının beden eğitimi ile ilişkili bilgi düzeyi, öğretim dili, spor etkinlikleri ve derslerde kullanılan tesislerin ve materyallerin yeterli; öğretimi gerçek dünyaya açma, ulusal günlerde seremoni ve organizasyonlar düzenleme hakkında ise yetersiz olarak belirtmişlerdir.

Üçüncü Bölüm

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırma evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleştirme düzeyinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada tarama modeli (Karasar, 1995, s. 77) kullanılmıştır. Bu model çerçevesinde araştırmada, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin amaçlarının gerçekleştirme düzeyine ilişkin olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının görüşleri kendi koşulları içerisinde ve varolduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, üniversitelere bağlı 43 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü oluşturmaktadır. Evrenin büyüklüğü ve verilerin toplanma gücü nedeniyle araştırmada örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklemin alınmasında “küme örnekleme yaklaşımı”ndan (Karasar, 1995, s.114) yararlanılmıştır. Buna göre, araştırma evrenini oluşturan 2004–2005 öğretim yılında 43 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün %20’sinin örneklem olarak alınması benimsenmiştir.

Araştırmanın örneklem kümesi, araştırmanın evrenini oluşturan 43 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü içinden, daha önce veri toplama aracının ön uygulamasına alınan iki bölüm çıkartılarak, geri kalan 41 bölümün %20’sine denk gelen sekiz bölüm yansız atama yaklaşımı (kura çekme yöntemi) ile belirlenmiştir. Bu sekiz bölümün son sınıflarında öğrenim gören toplam 400 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmanın örnekleme kümesini oluşturan bölümler ve öğretmen adayı sayıları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2
Araştırmanın Örneklemi

Bölüm	4. Sınıf Öğretmen Adayı Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Değerlendirme Dışı Bırakılan	Değerlendirmeye Alınan
Anadolu Üniversitesi	65	55	1	54
Akdeniz Üniversitesi	45	30	2	28
Hacettepe Üniversitesi	20	20	---	20
Harran Üniversitesi	45	37	---	37
İnönü Üniversitesi	40	26	---	26
Kırıkkale Üniversitesi	43	35	---	35
Marmara Üniversitesi	65	40	2	38
Selçuk Üniversitesi	40	24	2	22
Toplam	400	267	7	260

Çizelge 2’de görüldüğü gibi, araştırma örneklemini oluşturan sekiz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün 4. sınıfında öğrenim gören 400 öğretmen adayına anket uygulanmış, ancak bunlardan 267’si araştırma anketine yanıt vererek araştırmaya katılmıştır. Geri dönen anketlerden yanlış ve eksik doldurulmuş olan 7 anket değerlendirme dışı bırakılmıştır. Böylece, araştırma için örneklemin %65’ini oluşturan 260 öğretmen adayından toplanan veriler değerlendirmeye alınmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma için gerekli olan verilerin toplanmasında Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü 4. sınıfında okuyan öğretmen adaylarına yönelik “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinde Amaçların Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” kullanılmıştır.

Anketin geliştirilmesinde, ilk önce, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde uygulanan alan bilgisi derslerinin amaçları belirlenmiştir. Alan bilgisi derslerinin amaçları, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi ders tanımlarına ve üniversitelerin web sitelerinde yer alan ders tanımlarına göre araştırmacı tarafından belirlenmiştir. Belirlenen bu amaçlar, konu uzmanlarının görüşlerine sunulduktan sonra önerme maddeleri biçimine dönüştürülerek tez danışmanının da yardımıyla taslak anket hazırlanmıştır. Hazırlanan anket, geçerlik çalışması için Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde Eğitim Programları ve Öğretim alanında çalışan beş öğretim üyesi ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği alanında çalışan yedi öğretim elemanının incelemesine sunulmuştur. Bu incelemeler sonucunda uzman öğretim üyeleri ve elemanlarının görüş ve önerileri doğrultusunda taslak ankette bazı değişiklikler yapılarak yeniden düzenlenen anket, ön deneme yapılmak üzere 2004–2005 Nisan ayında Gazi ve Ankara Üniversitelerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinin 4. sınıflarında okuyan 30’ar öğretmen adayından oluşan benzer özelliklere sahip iki ayrı gruba eş zamanlı olarak uygulanmıştır. Anketin uygulanması sonucunda 60 öğretmen adayından elde edilen veriler, SPSS 13.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılarak bilgisayara girilmiştir. Bu verilere dayalı olarak elde edilen Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı .97 olarak belirlenmiştir. Bu değer ölçeğin yeterli derecede bir güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırma anketi üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, 4. sınıfında okuyan öğretmen adaylarının kişisel bilgileri ile ilgili bilgileri toplamaya dönük iki soruyu içermektedir. İkinci bölüm, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü alan bilgisi derslerinin amaçlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili bilgileri toplamaya dönük 146 maddeyi içermektedir. Üçüncü bölüm, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde

alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerin belirlenmesine yönelik 12 maddeyi içermektedir. Anketin alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyini belirlemeye dönük ikinci bölüm, beşli “Likert Tipi Ölçek” biçiminde düzenlenmiştir. Anketin ikinci bölümünde yer alan 146 maddenin her biri için *hiç kazanmadım (1)*, *az düzeyde kazandım (2)*, *orta düzeyde kazandım (3)*, *çok düzeyde kazandım (4)* ve *pek çok düzeyde kazandım (5)* şeklinde kodlanarak bir puanlama yapılması yoluna gidilmiştir. Anketin üçüncü bölümde ise yer alan 12 maddenin her biri için *evet* ve *hayır* olarak kodlanmıştır.

Yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda veri toplama aracı hazır duruma getirilip çoğaltılmıştır. Diğer yandan, veri toplama aracının uygulanabilmesi için örnekleme seçilen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümleri ile iletişime geçilerek, uygulamada yardımcı olacak öğretim elemanları belirlenmiştir.

Veri toplama aracı, örnekleme alınan sekiz bölüme gönderilerek o bölümde görev yapan bir öğretim elemanın yardımı ile 2004–2005 öğretim yılı bahar döneminde 20 Mayıs–20 Temmuz 2005 tarihleri arasında 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarına uygulanmıştır. Ancak uygulama döneminde öğretmen adaylarının dönem sonu sınavlarının olması nedeniyle, gönderilen 400 anketten sadece %65 oranında anket geri dönmüştür. Sonuçta, veri toplama aracı örnekleme yer alan 8 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde uygulanarak araştırma için gerekli verilerin toplanılması işi tamamlanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama aracı ile toplanan verilerin çözümlemesine geçmeden önce, öğretmen adaylarının ölçme aracını gerektiği biçimde doldurup doldurmadığını belirlemek amacıyla anketler teker teker incelenmiş, yanlış ve eksik doldurulan 7 anket formu elenerek değerlendirme dışı bırakılmıştır. Değerlendirmeye alınan toplam 260 veri toplama aracına 1’den 260’a kadar bir numara verilmiş ve bilgiler bilgisayar ortamına işlenmiştir.

Toplanan verilerin çözümlemesi SPSS 13.0 for Windows (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar kullanılarak yapılmıştır. Çözümlemelerde istatistik teknik

olarak frekans (f), yüzde (%) ile aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standart sapma dağılımlarından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılarak gösterilmiştir. Frekans, yüzde ve aritmetik ortalama hesaplamaları her bir önermeye verilen yanıtlar için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Bulguların yorumlanmasında şu istatistiksel işlemler kullanılmıştır:

- Öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinde aritmetik ortalamadan ($\bar{X}$) yararlanılmıştır. Bu belirlemeyi yaparken aşağıdaki oranlar esas alınmıştır:

Ortalamaların sözel anlatıma dönüştürülebilmesi için en yüksek puanla en düşük puan arasında üç düzey ortalama aralığı hesaplanmıştır. Bu hesaplamada; $5-1=4$, $4/3=1.33$ aralık değeri olarak bulunmuştur. Aralık değeri, alınan en yüksek ortalamadan çıkarılmış ve en düşük ortalamaya eklenerek üç düzey belirlenmiştir. Buna göre: $5-1.33=3.67$ $1+1.33=2.33$

1.00-2.33	Düşük düzeyde
2.34-3.67	Orta düzeyde
3.68-5.0	Yüksek düzeyde

olarak ifade edilmiştir.

- Öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerini yorumlamada yüzde (%) ve frekans (f) dağılımları kullanılmıştır.

Dördüncü Bölüm

BULGULAR VE YORUMLAR

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin saptanmasının amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına dönük soruların çözümü için toplanan verilerin istatistiksel teknikler kullanılarak çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinde Amaçların Gerçekleşme Düzeyi

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada yanıtı aranan ilk soru, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin ne olduğudur. Bu sorunun yanıtı için, çalışmaya katılan 260 öğretmen adayının araştırma anketinin ikinci bölümünde alan bilgisi alanının amaçlarını ifade eden 146 maddeye verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Daha sonra her bir maddenin aritmetik ortalamasının hangi düzey aralığında yer aldığına bakılmıştır ve aynı düzey aralığında yer alan maddeler toplanmıştır. Bu işlemler sonucunda elde edilen veriler Çizelge 3’de gösterilmiştir.

Çizelge 3
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinde Amaçların Gerçekleşme Düzeyi

Düzye	Sayı	%
Düşük Düzeyde (1.00–2.33)	-----	-----
Orta Düzeyde (2.34–3.67)	99	67,8
Yüksek Düzeyde (3.68–5.00)	47	32,2
Toplam	146	100

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının programın alan bilgisi derslerinin amaçlarını kapsayan toplam 146 amacın gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan yanıtlarına göre, 146 amacın 99’u (%67,8) orta, 47’si de (%32,2) yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların genel olarak orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

4.2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerine Göre Her Bir Amacın Gerçekleşme Düzeyi

Beden Eğitim ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada yanıtı aranan ikinci soru, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerindeki her bir dersin amacının ne düzeyde gerçekleştiğidir. Bu amaçla, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının araştırma anketindeki alan bilgisi derslerinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlar derslere göre çözümlenerek elde edilen veriler her bir derse göre ayrı ayrı çizelgelerde verilmiştir (Çizelge 4.1–4.24).

Çizelge 4.1

İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
İnsan anatomisi ve kinesiyoloji ile ilgili temel kavramlar bilgisi	2,73	1,01
Sportif harekete yönelik anatomik yapıların temel özelliklerini kavrayabilme	2,94	0,94
İnsan vücudunun temel yapılarını açıklayabilme	3,18	0,94
Hareketlerde rol alan kasların temel işlevlerini kavrayabilme	3,17	1,02
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,00	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.1’de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi öğretmen adaylarının İnsan Anatomisi ve Kinesyoloji dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın $\bar{X} = 2,73$, en yüksek ortalamanın ise $\bar{X} = 3,18$ olduğu görülmektedir. Bu ortalamalara ve bu derse ait genel aritmetik ortalamaya ($G \bar{X} = 3,00$) göre, İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji dersinin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.2
Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel kavramlar bilgisi	3,64	0,91
Beden eğitimi ve sporun tarihsel gelişimini açıklayabilme	3,09	1,05
Sporun (ekonomik, toplumsal, psikolojik, serbest zamanları değerlendirme) işlevlerini açıklayabilme	3,70	0,95
Sporda gelişme ve başarının temellerini açıklayabilme	3,68	0,93
Eğitim ve öğretimde beden eğitimi ve sporun yerini kavrayabilme	3,92	0,92
Beden eğitimi ve sporun amaçlarını kavrayabilme	3,94	0,94
Beden eğitimi ve sporun diğer bilimlerle olan ilişkilerini açıklayabilme	3,58	1,04
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,65	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları Çizelge 4.2’de verilmiştir. Bu aritmetik ortalamalara göre, “Sporun (ekonomik, toplumsal, psikolojik, serbest zamanları değerlendirme) işlevlerini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,70$), “Sporda gelişme ve başarının temellerini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,68$), “Eğitim ve öğretimde beden eğitimi ve sporun yerini kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,92$) ve “Beden eğitimi ve sporun amaçlarını kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,94$) amaçları yüksek düzeyde, geri kalan üç amaç ise orta düzeyde gerçekleşmiştir. Öte yandan, bu dersin amaçlarının gerçekleşme düzeyini gösteren genel aritmetik ortalama değeri ise ($G \bar{X} = 3,65$) yüksek düzeyin alt sınırına çok

yakındır. Bu bulgulara göre, bu dersin amaçlarının orta düzeyin üzerinde yüksek düzeye yakın biçimde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.3
Sağlık Bilgisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Sağlık ve hastalıkla ilgili temel kavramlar bilgisi	3,55	1,01
Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini açıklayabilme	3,48	0,98
Sporla sağlığın önemini açıklayabilme	4,07	0,97
Bireyin ve toplumun sağlığını etkileyen etkenler (beslenme, hijyen, spor, çevre temizliği, vb.) arasındaki ilişkileri açıklayabilme	3,89	0,99
Sağlıklı olmanın kişisel ve toplumsal açıdan önemini değerlendirebilme	3,90	0,96
Günlük yaşamda bireysel ve toplumsal sağlığı korumaya özen gösterme	3,86	0,99
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,79	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Sağlık Bilgisi dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının aritmetik ortalamaları Çizelge 4.3’de verilmiştir. Çizelge’de yer alan altı amacın aritmetik ortalamalarına göre, “Sağlık ve hastalıkla ilgili temel kavramlar bilgisi” ($\bar{X} = 3,55$) ve “Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,48$) amaçları orta düzeyde, geri kalan dört amaç ise, yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu derse ait genel aritmetik ortalama değeri de $G \bar{X} = 3,79$ ’dur. Bu bulgu, bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.4
Yaşam Boyu Spor Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Her yaşta spor ve egzersizin temel amaçlarını açıklayabilme	3,80	0,97
Düzenli yaşam boyu spor etkinliklerinin insan sağlığı üzerindeki etkilerini kavrayabilme	3,95	0,91
Yaşam boyu spor uygulamaları için her yaştaki bireylere uygun aktivite programları hazırlayabilme	3,56	1,14
Ülkedeki yaşam boyu spor uygulamalarını değerlendirebilme	3,38	0,97
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,67	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.4’de verilen, araştırmaya katılan son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının Yaşam Boyu Spor dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarından, bu dersin “Her yaşta spor ve egzersizin temel amaçlarını açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,80$) ve “Düzenli yaşam boyu spor etkinliklerinin insan sağlığı üzerindeki etkilerini kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,95$) amaçlarının yüksek düzeyde, buna karşın “Yaşam boyu spor uygulamaları için her yaştaki bireylere uygun aktivite programları hazırlayabilme” ($\bar{X} = 3,56$) ve “Ülkedeki yaşam boyu spor uygulamalarını değerlendirebilme” ($\bar{X} = 3,38$) amaçlarının ise orta düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Öte yandan, bu dersin amaçlarının gerçekleşme düzeyini gösteren genel aritmetik ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,67$) yüksek düzeyin alt sınırına çok yakındır. Bu bulgulara göre, bu dersin amaçlarının yüksek düzeye yakın biçimde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.5
Spor Fizyolojisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Kas fizyolojisini açıklayabilme	2,83	1,14
Aerobik ve anaerobik enerji sistemlerini açıklayabilme	3,50	1,06
Kassal hareketlerin fizyolojilerini açıklayabilme	3,00	1,05
Farklı ortamlarda yapılan sporların insan vücudu üzerindeki etkilerini yorumlayabilme	3,37	0,96
Enerji sistemlerinin egzersiz üzerindeki etkilerini kavrayabilme	3,33	1,04
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,20	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Spor Fizyolojisi dersi ile ilgili beş amacın gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarından elde edilen ve Çizelge 4.5’de verilen aritmetik ortalamalar ve bu ortalamaların ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,20$), bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.6
Sporcu Beslenmesi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Besin gruplarını tanımlayabilme	3,35	1,06
Temel beslenme ilkelerini açıklayabilme	3,53	1,03
Besin gruplarının organizmadaki görevlerini açıklayabilme	3,30	1,10
Yeterli ve dengeli beslenmenin fiziksel performansa olan etkisini yorumlayabilme	3,65	1,06
Sporcunun beslenme ilkelerini kavrayabilme	3,58	1,00
Sporcu beslenmesinde karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri geliştirebilme	3,33	1,06
Bir sporcu olarak alanına göre uygun beslenme ilkelerine uyma	3,52	1,02
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,46	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Sporcu Beslenmesi dersi ile ilgili amaçların gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının (Çizelge 4.6) aritmetik ortalamalarına ve bu derse ait genel aritmetik ortalamaya ($G \bar{X} = 3,46$) göre, bu dersin tüm amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu amaçlar içerisinde “Besin gruplarının organizmadaki görevlerini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,30$) amacının ortalaması en düşük, “Yeterli ve dengeli beslenmenin fiziksel performansa olan etkisini yorumlayabilme” ($\bar{X} = 3,65$) amacın ortalaması ise en yüksek düzeye sahiptir.

Çizelge 4.7

Can Kurtarma, İlk Yardım ve Rehabilitasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
İlk yardım ile ilgili temel kavramlar bilgisi	3,85	0,93
Sporda ilk yardımın amacını kavrayabilme	3,91	0,94
Gerekli durumlarda ilk yardım tekniklerini doğru ve etkili biçimde uygulayabilme	3,65	1,05
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,80	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.7’de verilen, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının, Can Kurtarma, İlk Yardım ve Rehabilitasyon dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarına göre, “İlk yardım ile ilgili temel kavramlar bilgisi” ($\bar{X} = 3,85$) ve “Sporda ilk yardımın amacını kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,91$) amaçları yüksek düzeyde, “Gerekli durumlarda ilk yardım tekniklerini doğru ve etkili biçimde uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,65$) amacı ise orta düzeyde gerçekleşmiştir. Bu veriler ve genel aritmetik ortalama ($G \bar{X} = 3,80$), bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.8
Antrenman Bilgisi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Antrenman terminolojisini tanımlayabilme	2,89	1,08
Antrenman ilkelerini kavrayabilme	3,16	1,04
Yüklenme-uyum ilişkisini açıklayabilme	3,27	1,04
Yüklenme ve kalp atım sayısı arasındaki ilişkileri yorumlayabilme	3,39	1,03
Kondisyonel özelliklerin teori ve metodolojisini kavrayabilme	3,02	1,11
Herhangi bir spor branşına yönelik antrenman planı hazırlayabilme	3,25	1,14
Herhangi bir spor branşına yönelik hazırlanmış olan antrenman planını, antrenman planında bulunması gereken özelliklere göre değerlendirebilme	3,29	1,10
Genel Aritmetik Ortalama (G $\bar{X}$)	3,18	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Antrenman Bilgisi dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak öğretmen adaylarının verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları Çizelge 4.8’de verilmiştir. Bu değerler incelendiğinde, bu derse ait toplam yedi amacın aritmetik ortalamalarının en düşük $\bar{X} = 2,89$ ile en yüksek $\bar{X} = 3,39$ arasında değiştiği ve bunların genel aritmetik ortalamasının da $G \bar{X} = 3,18$ olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, Antrenman Bilgisi dersinin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu bulgu, Çiçek’in (1998) araştırmasındaki “öğrencilerin, antrenman ve egzersiz bilgisi dersinin amaçlarını gerçekleştirme konusunda zorlandıkları” bulgusu ile paralellik göstermektedir.

Çizelge 4.9
Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi
(n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Spor sakatlıkları ile ilgili temel kavramlar bilgisi	3,37	1,11
Spor sakatlanmalarının nedenlerini açıklayabilme	3,56	0,97
Spor sakatlanmalarının çeşitlerini açıklayabilme	3,48	0,98
Spor sakatlıklarında rehabilitasyonun önemini kavrayabilme	3,48	1,09
Spor sakatlanmalarında rehabilitasyonu doğru ve etkili bir şekilde uygulayabilme	3,32	1,06
Spor sakatlıklarından korunmak için çözüm önerileri önerebilme	3,53	0,98
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,45	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.9’da verilen, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisine ait bir başka ders olan Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının aritmetik ortalamaları ve bu derse ait genel aritmetik ortalama ($G \bar{X} = 3,45$) değeri, bu dersin amaçlarının da orta düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.10
Fiziksel Uygunluk Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Fiziksel uygunluğu tanımlayabilme	3,54	0,98
Fiziksel uygunluğun korunmasındaki temel ilkeleri açıklayabilme	3,41	1,04
Alana uygun fiziksel uygunluk testlerini uygulayabilme	3,32	1,06
Fiziksel uygunluk dinamikleri (kalp-solunum sistemi dayanıklılığı, güç, kuvvet, esneklik, sürat) arasındaki ilişkileri analiz edebilme	3,30	1,09
Fiziksel uygunluğu geliştirici etkinlik programları hazırlayabilme	3,28	1,03
Bireylerin özelliklerine göre doğru fiziksel uygunluk testleri seçebilme	3,27	1,11
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,35	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Fiziksel Uygunluk dersinin altı amacının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarından (Çizelge 4.10) elde edilen ortalamalara ve bu derse ait genel aritmetik ortalama ($G \bar{X} = 3,35$) değerine göre, bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiğini söylenebilir. Bu amaçlar içerisinde “Bireylerin özelliklerine göre doğru fiziksel uygunluk testleri seçebilme” ($\bar{X} = 3,27$) amacının ortalaması en düşük, “Fiziksel uygunluğu tanımlayabilme” ($\bar{X} = 3,54$) amacın ortalaması ise en yüksek değere sahiptir.

Çizelge 4.11
Eğitsel Oyunlar Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Oyun öğretiminin amacını açıklayabilme	3,85	1,04
Oyunun bireyin fiziksel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimine olan etkilerini kavrayabilme	3,97	0,96
Beden eğitimi ve spor eğitiminde oyunun önemi açıklayabilme	4,05	0,98
Beden eğitimi dersinde oyun uygulamalarında dikkat edilmesi gereken noktaları kavrayabilme	4,02	0,96
Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun oyunlar hazırlayabilme	3,99	0,98
Dersin amacına uygun oyunlar seçebilme	4,11	0,96
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,99	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.11’de verilen, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının Eğitsel Oyunlar dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalamaları incelendiğinde, en düşük ortalamanın $\bar{X} = 3,85$, en yüksek ortalamanın ise $\bar{X} = 4,11$ ve bu ortalamaların ortalama değerinin de $G \bar{X} = 3,99$ olduğu görülmektedir. Bu verilere göre, Eğitsel Oyunlar dersinin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.12
Psiko-motor Gelişim Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Gelişim ile ilgili temel kavramlar bilgisi	3,78	0,92
Bireylerin psiko-motor gelişim dönemlerinin özelliklerini kavrayabilme	3,68	0,97
Bireyin motor gelişimini etkileyen etmenleri açıklayabilme	3,70	0,95
Hareket öğretimindeki temel konuları (lokomotor, manipülatif, denge, nonlokomotor) açıklayabilme	3,71	1,00
Psiko-motor gelişimin fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlara olan etkilerini yorumlayabilme	3,70	1,01
Öğrencileri psiko-motor gelişim dönemlerine göre sportif etkinliklere yönlendirebilme	3,72	0,94
Genel Aritmetik Ortalama (G $\bar{X}$)	3,71	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Psiko-motor Gelişim dersi ile ilgili altı amacın gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarından elde edilen ve Çizelge 4.12’de verilen ortalamalara ve bu derse ait genel aritmetik ortalamaya ($G \bar{X} = 3,71$) göre, bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu amaçlar içerisinde “Gelişim ile ilgili temel kavramlar bilgisi” ($\bar{X} = 3,78$) amacının ortalaması en yüksek, “Bireylerin psiko-motor gelişim dönemlerinin özelliklerini kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,68$) amacın ortalaması ise en düşük düzeye sahiptir.

Çizelge 4.13’de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının, Sporda Beceri Öğrenimi dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarına göre, “Sporda beceri öğreniminde motivasyonun önemini kavrayabilme” ($\bar{X} = 3,69$) amacı yüksek düzeyde, geri kalan beş amaç ise orta düzeyde gerçekleşmiştir. Bu bulgulara ve genel aritmetik ortalama değerine ($G \bar{X} = 3,54$) göre, bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.13
Sporda Beceri Öğrenimi Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Yetenek ve beceri kavramlarını açıklayabilme	3,59	1,07
Sporda beceri öğreniminin ilkelerini kavrayabilme	3,49	1,03
Sporda beceri öğreniminin önemini kavrayabilme	3,58	0,97
Sporda beceri öğreniminde motor-kontrol sistemlerinin (algı, bellek, kas-sinir koordinasyonu) önemini kavrayabilme	3,45	1,01
Sporda beceri transferinin önemini açıklayabilme	3,45	1,07
Sporda beceri öğreniminde motivasyonun önemini kavrayabilme	3,69	1,05
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,54	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.14
Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Engel türlerini açıklayabilme	3,37	1,08
Engellilerinin bireysel ve toplumsal gelişimlerinde beden eğitimi ve sporun yerini kavrayabilme	3,58	1,06
Bireylerin engellerine göre uygun etkinlik programları hazırlayabilme	3,36	1,09
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,43	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.14.'de yeralan, öğretmen adaylarının Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalamaları ile bu ortalamaların ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,43$), bu dersin tüm amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.15
Rekreasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Serbest zamanı değerlendirme ve rekreasyon kavramını açıklayabilme	3,79	1,02
Serbest zamanı değerlendirmeyi etkileyen etmenleri açıklayabilme	3,70	0,97
Rekreasyon etkinliklerine duyulan ihtiyacın nedenlerini açıklayabilme	3,76	0,98
Bireyleri yaş özelliklerine göre uygun rekreasyon etkinliklerine yönlendirebilme	3,75	0,95
Bireylerin yaş özelliklerine uygun rekreasyon programları hazırlayabilme	3,60	1,01
Rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen etmenleri (bireysel, çevresel, sosyal, ekonomik, kültürel) analiz edebilme	3,59	1,01
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,69	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi dersleri arasında yer alan Rekreasyon dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının aritmetik ortalamaları Çizelge 4.15’de verilmiştir. Çizelge’de yer alan altı amaçın aritmetik ortalamalarına göre, “Bireylerin yaş özelliklerine uygun rekreasyon programları hazırlayabilme” ($\bar{X} = 3,60$) ve “Rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen etmenleri (bireysel, çevresel, sosyal, ekonomik, kültürel) analiz edebilme” ($\bar{X} = 3,59$) amaçları orta düzeyde, geri kalan dört amaç ise yüksek düzeyde gerçekleşmiştir. Bu veriler ve bu derse ait genel aritmetik ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,69$), bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının yanıtlarının (Çizelge 4.16) aritmetik ortalamaları ve bu derse ait genel aritmetik ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,10$) orta düzey puan aralığı ($\bar{X} = 2,34–3,67$) içerisinde yer almaktadır. Bu veriler, bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 4.16

Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Yönetimin tanımını açıklayabilme	3,23	1,15
Yönetimsel süreçleri açıklayabilme	3,12	1,18
Ülkede uygulanan beden eğitimi ve spor politikasının yasal temellerini kavrayabilme	3,00	1,12
Ülkede spor yönetiminin temel ilkelerini açıklayabilme	3,08	1,06
Eğitim kurumlarında beden eğitimi ve sporun yönetimi ve işleyişini kavrayabilme	3,12	1,09
Beden eğitimi ve sporda yönetimsel süreçleri (planlama, organizasyon, koordinasyon, yöneltme ve denetim) uygulayabilme	3,12	1,20
Gerçekleştirilen spor organizasyonlarını yönetimsel süreçleri dikkate alarak değerlendirebilme	3,07	1,16
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,10	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.17

Ritim Eğitimi ve Dans Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Ritim ile ilgili temel kavramlar bilgisi	3,42	1,17
Müziğin yapısına bağlı olan hareketleri uygulayabilme	3,42	1,19
Dans tekniklerini uygulayabilme	3,41	1,27
Dans tekniklerini kullanarak uygun bir müzik eşliğinde dans kompozisyonları oluşturabilme	3,37	1,26
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,40	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi öğretmen adaylarının Ritim Eğitimi ve Dans dersi ile ilgili amaçların gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının (Çizelge 4.17) aritmetik ortalamaları ve bu derse ait genel aritmetik ortalama değerlerine ($G \bar{X} = 3,40$) göre, bu dersin tüm amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu amaçlar içerisinde

“Dans tekniklerini kullanarak uygun bir müzik eşliğinde dans kompozisyonları oluşturabilme” ($\bar{X} = 3,37$) amacının ortalaması en düşük, “Ritim ile ilgili temel kavramlar bilgisi” ve “Müziğin yapısına bağlı olan hareketleri uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,42$) amacın ortalaması ise en yüksek düzeye sahip olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.18

Genel Cimnastik Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Cimnastik kavramını açıklayabilme	3,44	1,05
Cimnastik temel duruşlarını doğru şekilde yapabilme	3,59	1,14
Düzen alıştırmaalarını doğru şekilde yapabilme	3,89	1,10
Yaş grubuna uygun bireysel ve eşli çalışmalara yönelik hareketler seçebilme	3,58	1,09
Cimnastik araçları (ip, sopa, vb.) ile ritim çalışmaları yapabilme	3,43	1,10
Cimnastik sırasında vücudun farklı bölgelerinin geliştirilmesine yönelik uygun hareketleri seçebilme	3,59	1,13
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,58	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.18’deki, araştırmaya katılan son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Genel Cimnastik dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarından, bu dersin sadece “Düzen alıştırmaalarını doğru şekilde yapabilme” ($\bar{X} = 3,89$) amacının yüksek düzeyde, buna karşın geri kalan beş amacın ise, orta düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu verilere ve bu derse ait genel aritmetik ortalamaya ($G \bar{X} = 3,58$) göre, bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.19
Artistik Cimnastik Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Paralelde basit iniş ve çıkışlara yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme	3,15	1,26
Kasa üzerinden geçişlere yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme	3,27	1,23
Barfikste salınım ve tutuş tekniklerini doğru olarak yapabilme	2,99	1,34
Yerde temel tekniklere hazırlayıcı çalışmalar yapabilme	3,41	1,22
Dengede temel becerileri yapabilme	3,38	1,20
Yerde temel teknikleri dikkate alarak yeni bir seri hazırlayabilme	3,57	1,14
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,29	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında bir başka alan bilgisi dersi olan Artistik Cimnastik dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen adaylarının yanıtlarının aritmetik ortalamaları Çizelge 4.19’de verilmiştir. Çizelge’de yer alan altı amaca ait aritmetik ortalamalar ile bu ortalamaların ortalama değerinden ($G \bar{X} = 3,29$), bu dersin tüm amaçların orta düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu dersin amaçları arasında yer alan, “Barfikste salınım ve tutuş tekniklerini doğru olarak yapabilme” ($\bar{X} = 2,99$) amacının gerçekleşme düzeyi diğer amaçlara göre daha düşüktür.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Atletizm-Atlama dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları Çizelge 4.20’de verilmiştir. Bu aritmetik ortalama değerler, “Üç adım atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,68$) amacında yüksek düzeyde, geri kalan yedi amaç da ise, orta düzeyde gerçekleşmiştir. Bu bulgulara ve bu derse ait genel aritmetik ortalama ($G \bar{X} = 3,42$) değerine göre, bu dersin amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.20
Atletizm-Atlama Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Uzun atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,56	1,02
Yüksek atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,45	1,14
Sırıkla yüksek atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,05	1,22
Üç adım atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,68	0,97
Uzun atlama türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,57	0,98
Yüksek atlama türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,39	1,12
Sırıkla yüksek atlama türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,09	1,26
Üç adım atlama türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,58	1,02
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,42	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.21
Atletizm-Atma Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Gülle atma türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,47	1,04
Cirit atma türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,45	1,01
Disk atma türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,43	0,99
Çekiç atma türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme	3,27	1,14
Gülle atma türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,35	1,09
Cirit atma türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,36	1,03
Disk atma türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,38	1,06
Çekiç atma türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,24	1,19
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,36	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Atletizm-Atma dersi ile ilgili amaçların gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının (Çizelge 4.21) aritmetik ortalamalarına ve bu derse ait genel aritmetik ortalamaya ($G \bar{X} = 3,36$) göre, bu dersin tüm amaçlarının orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.22
Atletizm-Koşu Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Kısa mesafe koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme	3,77	0,99
Orta mesafe koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme	3,82	0,94
Uzun mesafe koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme	3,65	1,08
Engelli koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme	3,57	1,05
Bayrak koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme	3,75	1,02
Kısa mesafe koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,68	1,02
Orta mesafe koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,60	0,97
Uzun mesafe koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,53	1,04
Engelli koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,60	1,01
Bayrak koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme	3,60	1,06
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,65	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.22’de görüldüğü gibi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının, Atletizm-Koşu dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarına göre, “Kısa mesafe koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,77$), “Orta mesafe koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,82$), “Bayrak koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme” ($\bar{X} = 3,75$) ve “Kısa mesafe koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme” ($\bar{X} = 3,68$) amaçları yüksek düzeyde, geri kalan altı

amaç ise, orta düzeyde gerçekleşmiştir. Öte yandan, bu dersin amaçlarının gerçekleşme düzeyini gösteren genel aritmetik ortalama değeri ($G \bar{X} = 3,65$) ise yüksek düzeyin alt sınırına çok yakındır. Bu bulgulara göre, bu dersin amaçlarının yüksek düzeye yakın biçimde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.23
Seçmeli Bireysel Sporlar Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Seçtiği bireysel spor dalını tanımlayabilme	3,86	0,92
Seçtiği bireysel spor dalının tarihçesini açıklayabilme	3,37	1,03
Seçtiği bireysel spor dalının kurallarını kavrayabilme	3,92	0,90
Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerine yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme	3,85	0,94
Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerini doğru olarak uygulayabilme	3,81	0,90
Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerini geliştirici alıştırma seçebilme	3,76	0,97
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,76	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfında okuyan öğretmen adaylarının Seçmeli Bireysel Sporlar dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları Çizelge 4.23’de verilmiştir. Bu aritmetik ortalama değerler, “Seçtiği bireysel spor dalının tarihçesini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,37$) amacıyla orta düzeyde, geri kalan beş amaç da ise, yüksek düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu derse ait genel aritmetik ortalama değeri de $G \bar{X} = 3,76$ ’dir. Bu bulgulara göre, bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 4.24
Seçmeli Takım Sporları Dersinin Amaçlarının Gerçekleşme Düzeyi (n=260)

Amaçlar	$\bar{X}$	SS
Seçtiği takım spor dalını tanımlayabilme	3,95	0,91
Seçtiği takım spor dalının tarihçesini açıklayabilme	3,41	1,18
Seçtiği takım spor dalının kurallarını kavrayabilme	3,93	0,93
Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerine yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme	3,74	1,02
Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerini doğru olarak uygulayabilme	3,88	0,89
Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerini geliştirici alıştırımlar seçebilme	3,88	0,98
Seçtiği takım spor dalına yönelik savunma sistemlerini uygulayabilme	3,73	0,98
Seçtiği takım spor dalına yönelik hücum sistemlerini uygulayabilme	3,79	0,96
Seçtiği takım spor dalına yönelik oyunları rakibin oyununa göre uyarlama	3,73	1,04
Genel Aritmetik Ortalama ($G \bar{X}$)	3,78	

Düşük 1.00–2.33; Orta 2.34–3.67; Yüksek 3.68–5.00

Çizelge 4.24’de araştırmaya katılan son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının Seçmeli Takım Sporları dersinin amaçlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalarından, bu dersin sadece “Seçtiği takım spor dalının tarihçesini açıklayabilme” ($\bar{X} = 3,41$) amacının orta düzeyde, buna karşın geri kalan sekiz amacın ise, yüksek düzeyde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu verilere ve bu derse ait genel aritmetik ortalama ($G \bar{X} = 3,78$) değerine göre, bu dersin amaçlarının yüksek düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının bu programın alan bilgisi derslerine göre her bir amacın gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan yanıtların genel bir değerlendirmesi yapılırsa, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında yeralan yirmi dört alan bilgisi dersinden on dört dersin (İnsan Anatomisi ve Kinesiyolojisi, Spor Fizyolojisi, Sporcu Beslenmesi, Antrenman Bilgisi, Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon, Fiziksel Uygunluk, Sporda Beceri Öğrenme, Engelliler İçin Beden

Eğitimi ve Spor, Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon, Ritim Eğitimi ve Dans, Atletizm-Atlama ve Atletizm-Atma, Genel ve Artistik Cimnastik) amacının orta düzeyde; yedi dersin (Sağlık Bilgisi, Eğitsel Oyunlar, Psiko-motor Gelişim, Rekreasyon, Can Kurtarma, İlk Yardım ve Rehabilitasyon, Seçmeli Bireysel ve Takım Sporları) amacının yüksek düzeyde ve geri kalan üç dersin (Atletizm-Koşu, Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş ve Yaşam Boyu Spor) amacının ise yüksek düzeye yakın biçimde gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu verilerden elde edilen sonuçlar, araştırmanın birinci amacını oluşturan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların genel olarak orta düzeyde gerçekleştiği sonucunu destekler niteliktedir.

4.3. Öğretmen Adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinin Öğretim Ortamlarına İlişkin Görüşleri

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinin amaçlarının gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada yanıtı aranan üçüncü soru, öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerinin ne olduğudur. Bu amaçla, veri toplama aracında öğretmen adaylarının araştırma anketinin üçüncü bölümündeki alan bilgisi derslerinin amaçlarının gerçekleşmesinde önemli olan öğretim ortamlarına ilişkin önermelere verdikleri yanıtlar çözümlenerek elde edilen veriler Çizelge 5’de verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamları ile ilgili ilk önerme olan, “Kullanılan araç ve gereçler alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmemektedir” önermesine verdikleri yanıtların dağılımı Çizelge 5’de verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi, bu önermeye öğretmen adaylarının %54,2’si “evet”, %45,8’i de “hayır” yanıtı vermişlerdir. Bu yanıtlar, alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmediğini göstermektedir.

Çizelge 5
Öğretmen Adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında Alan Bilgisi Derslerinin
Öğretim Ortamlarına İlişkin Görüşleri

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	N	%
Kullanılan araç ve gereçler alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmemektedir.	141	54,2	119	45,8	260	100
Alan bilgisi alanında ilgi, yetenek ve gereksinmelerimize uygun seçmeli dersler açılmamaktadır.	144	55,4	116	44,6	260	100
Kuramsal alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır.	117	45	143	55	260	100
Uygulamalı alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır.	89	34,2	171	65,8	260	100
Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir.	126	48,5	134	51,5	260	100
Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir.	117	45	143	55	260	100
Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan spor tesisleri (spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, tenis kortu, atletizm pisti, soyunma odası, vb.) yetersizdir.	132	50,8	128	49,2	260	100
Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan derslikler yetersizdir.	92	35,4	168	64,6	260	100
Donanım (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yetersizdir.	100	38,5	160	61,5	260	100
Ders dışında spor tesislerinden yararlanamıyoruz.	129	49,6	131	50,4	260	100
Kuramsal alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir.	124	47,7	136	52,3	260	100
Uygulamalı alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir.	131	50,4	129	49,6	260	100

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarının alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamları ile ilgili ikinci önerme olan, “Alan bilgisi alanında ilgi, yetenek ve gereksinmelerimize uygun seçmeli dersler açılmamaktadır” önermesine verdikleri yanıtlara göre, %55,4’ü “evet”, %44,6’sı da “hayır” yanıtını vermişlerdir. Bu değerlerden, alan bilgisi alanındaki seçmeli derslerin

öğretmen adaylarının ilgi, yetenek ve gereksinimleri doğrultusunda açılmadığı anlaşılmaktadır.

Öğretmen adaylarına yöneltilen öğretim ortamları ile ilgili diğer bir önerme de, “Kuramsal alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır” önermedir. Bu önermeye verilen yanıtlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının %45’i “evet”, %55’i de “hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının yanıtlarının bu dağılımına göre, öğretmen adaylarının kuramsal alan bilgisi derslerini gördükleri sınıfların kalabalık olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamlarının durumunu belirlemek amacıyla öğretmen adaylarına verilen dördüncü önerme, “Uygulamalı alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır” önermesidir. Öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlara göre, %34,2’si “evet”, %65,8’i ise “hayır” yanıtını vermişlerdir. Bu dağılıma göre, öğretmen adaylarının uygulamalı alan bilgisi derslerini gördükleri sınıfların kalabalık olmadığı anlaşılmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemeye dönük önermelerden beşincisi, “Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %48,5’i “evet”, %51,5’i de “hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının bu yanıtlarından, kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin yetersiz olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bu bulgu, Kalkavan, Kerkez, Suiçmez ve Bektaş’ın (2001) araştırmasındaki “öğrenciler, bölümdeki derslerde kullanılan malzeme ve gereçleri yetersiz bulmaktadırlar” bulgusunu destekler niteliktedir.

Öğretmen adaylarına verilen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamı ile ilgili diğer bir önerme de, “Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir” önermesidir. Öğretmen adaylarının %45’i bu önermeye “evet”, %55’i de “hayır” yanıtını vermişlerdir. Buna göre,

uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin yetersiz olmadığı anlaşılmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemek amacıyla son sınıfında okuyan öğretmen adaylarına verilen yedinci önerme, “Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan spor tesisleri (spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, tenis kortu, atletizm pisti, soyunma odası, vb.) yetersizdir” önermesidir. Son sınıf öğretmen adaylarının yanıtlarına göre, %50,8’i “evet”, geri kalanı ise, “hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının yanıtlarının bu dağılımına göre, uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan spor tesislerinin (spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, tenis kortu, atletizm pisti, soyunma odası, vb.) az farkla da olsa yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu, Kalkavan, Kerkez, Suiçmez ve Bektaş’ın (2001) araştırmasındaki “öğrenciler, bölümdeki spor alanlarını yeterli bulmaktadırlar” bulgusu ile terstir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına verilen bir başka önerme olan, “Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan derslikler yetersizdir” önermesine öğretmen adaylarının verdikleri yanıtlar incelendiğinde, %35,4’ünün “evet”, %64,6’sının da “hayır” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bu değerlere göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan dersliklerin yetersiz olmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Kalkavan, Kerkez, Suiçmez ve Bektaş’ın (2001) araştırmasındaki “öğrenciler, bölümdeki derslikleri yeterli bulmaktadırlar” bulgusu ile terstir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı son sınıfında öğrenim gören öğretmen adaylarına alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamları ile ilgili verilen dokuzuncu önerme olan, “Donanım (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yetersizdir” önermesine verdikleri yanıtlara göre, %38,5’i “evet”, %61,5’i “hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğretmen adaylarının yanıtlarından elde edilen verilere göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde donanımın (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yetersiz olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarının yanıt verdikleri öğretim ortamları ile ilgili diğer bir önerme de, “Ders dışında spor tesislerinden yararlanamıyoruz” önermesidir. Bu önermeye verilen yanıtlar incelendiğinde, öğretmen adaylarının %49,6’sı “evet” yanıtını verirken, geri kalanı ise, “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmen adaylarının yanıtlarının bu dağılımına göre, öğretmen adaylarının ders dışında da spor tesislerinden yararlanabildikleri ortaya çıkmaktadır.

Öğretmen adaylarına verilen Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamı ile ilgili diğer bir önerme de, “Kuramsal alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir” önermesidir. Öğretmen adaylarının %47,7’si bu önermeye “evet”, %52,3’ü de “hayır” yanıtını vermiştir. Buna göre, kuramsal alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısının yetersiz olmadığı anlaşılmaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinin öğretim ortamlarına ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini belirlemeye dönük son önerme, “Uygulamalı alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir” önermesidir. Bu önermeye öğretmen adaylarının %50,4’ü “evet”, geri kalanı ise “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmen adaylarının bu yanıtlarından elde edilen verilere göre, uygulamalı alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu kanısına varılabilir.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının bu programın alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerini yansıtan yanıtların genel bir değerlendirmesi yapılırsa, kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin yeterli olmasına karşın derslerde kullanılan araç ve gereçlerin alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmediği; kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan dersliklerin ve öğretim elemanı sayısının yeterli olduğu, ancak uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan tesislerin ve öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu; kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerindeki sınıfların kalabalık olmadığı, ders dışında spor tesislerinden yararlanabildikleri ve donanımın (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.)

yeterli olduğu, ancak alan bilgisi alanındaki seçmeli derslerin öğretmen adaylarının ilgi, istek ve gereksinmelerini doğrultusunda açılmadığı anlaşılmaktadır.

Beşinci Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sorunu, yöntemi ve bulguları özetlenerek, bu bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuca ve sorunun çözümüne yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında yer alan derslerden biri olan Beden Eğitimi dersinin genel amacı, bireylerin fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini sağlamaktır. Beden Eğitimi dersinin öngörülen amaçlarına ulaşılabilmesi için, Beden Eğitimi öğretmenlerinin, öğretmenlik eğitimleri sırasında, öğretmenlik eğitiminin üç boyutunu oluşturan genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki amaçların göstergeleri olan bilgi, beceri, tutum ve değerleri yeterli düzeyde kazanmış olmaları gereklidir. Bu nedenle öğretmen eğitimi programlarında, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi ile alan bilgisi alanlarında öngörülen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğinin bilinmesi önemli bir gerekliliktir.

Bu araştırma ile öğretmen adaylarının görüşlerine göre, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini, üniversitelere bağlı 43 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü oluşturmuştur. Örneklemini ise, 8 Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünün son sınıfında okuyan 400 öğretmen adayı oluşturmuştur. Araştırma verileri, bu araştırma için geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Hazırlanmış anket, öğretmen adaylarının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında genel olarak ve her bir alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyi ile öğretmen adaylarının alan bilgisi dersleriyle ilgili öğretim ortamlarına ilişkin görüşleri saptanmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde “SPSS 13.0 for Windows” (Statistical Package for the Social Sciences) bilgisayar programından yararlanılmış ve istatistiksel teknik olarak frekans (f), yüzde (%) ile aritmetik ortalama

($\bar{X}$) ve standart sapma dağılımından yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde belirlenen 146 amacın çoğunluğu “orta” düzeyde, küçük bir bölümü de “yüksek” düzeyde gerçekleşmiştir. “Düşük” düzeyde gerçekleşen amaç yoktur. Buna göre Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçlar genel olarak “orta” düzeyde gerçekleşmiştir.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinin amaçlarının derslere göre gerçekleşme durumunda ise, alan bilgisi derslerinin amaçlarının %29,2’si “yüksek” düzeyde, %58,3’ü “orta” düzeyde, geri kalan %12,5’i ise yüksek düzeye yakın biçimde gerçekleşmiştir.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında öğrenim gören son sınıfta okuyan öğretmen adaylarının bu programın alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamlarına ilişkin görüşlerinin yansıtan bulgular incelendiğinde, kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçlerin yeterli olmasına karşın derslerde kullanılan araç ve gereçlerin alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmediği; kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan dersliklerin ve öğretim elemanı sayısının yeterli olduğu, ancak uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan tesislerin ve öğretim elemanı sayısının yetersiz olduğu; kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerindeki sınıfların kalabalık olmadığı, ders dışında spor tesislerinden yararlanabildikleri ve donanımın (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yeterli olduğu, ancak alan bilgisi alanındaki seçmeli derslerin öğretmen adaylarının ilgi, istek ve gereksinmelerini doğrultusunda açılmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerindeki amaçların orta düzeyde gerçekleştiği; ancak alan bilgisi derslerindeki öğretim ortamlarının genel olarak yeterli olmasına karşın bir takım eksikliklerin olduğu söylenebilir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulara dayanarak Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerindeki amaçların gerçekleşme düzeyini arttırmada ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programı konusunda yapılmasının yararlı olacağı düşünülen çalışmalar ile ilgili şu öneriler geliştirilmiştir:

- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi derslerinde amaçların genel olarak orta düzeyde gerçekleşmesi kabul edilebilir olmakla birlikte, bu amaçların daha üst düzeyde gerçekleşmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında kuramsal ve uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler alandaki gelişmeler göz önünde bulundurularak yenilenmelidir.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında alan bilgisi alanındaki seçmeli dersler öğretmen adaylarının ilgi, istek, yetenek ve gereksinimleri ile uygulanacak koşullar göz önünde bulundurularak açılmalıdır.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan spor tesisleri (spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, tenis kortu, atletizm pisti, soyunma odası, vb.) geliştirilmelidir.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinde uygulamalı alan bilgisi derslerini yürütmek için yeterli öğretim elemanı sağlanmalıdır.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi derslerindeki amaçların gerçekleşme düzeyine yönelik araştırmalar yapılmalıdır.
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında amaçlar, içerik, öğretme-öğrenme süreci ve değerlendirme boyutlarında da değerlendirmeler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abalı, Ali. **Cumhuriyetimizin 50. Yılında Gençlik ve Spor**. Ankara: T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, 1974.
- Açıkada, Caner. “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Yetiştirmede Müfredat Programı Sorunları”, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu **Spor Bilimleri Dergisi**. Sayı 4, ss. 3–13, 1992.
- Anadolu Üniversitesi. Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu 2002–2003 Yılı Ders Katalogu**. Eskişehir: A.Ü. Yayını, No: 1390.
- “Armağan, İbrahim. Sporun Toplumbilimsel Temelleri. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 1981” Aykaç, E. Ülker. “Türk Üniversiteleri İçin Beden Eğitimi Dersi Program Modeli”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997, s. 18’deki alıntı.
- Aracı, Hikmet. **Öğretmen ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayınevi, 2004.
- Ayas, Nevzad. **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi: Kuruluşlar ve Tarihçeler**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1948.
- Aykaç, E. Ülker. “Okulöncesi Çocuklar İçin Hareket Eğitimi Programı”, **Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi**. Editör: Ümran Tüfekçioğlu. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 715, 2003.
- “Berktekin, T.C. Eğitim Amaçları Çocuklarımız ve Biz. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları, 1969” Sönmez, Tolgahan ve Hakan Sunay. “Ankara’daki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme”, **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 162, Yıl 32, Bahar 2004, s. 271’deki alıntı.

- Bilge, Nalan. **Türkiye’de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi**. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, No: 1095, 1989.
- Block, Martin E. **A Teacher’s Guide to Including Students with Disabilities in General Physical Education**. London: Poulh Brookes, 2000.
- Collier, Douglas and Fred Hebert. “Undergraduate Physical Education Teacher Preparation: What Practitioners Tell Us”, **Physical Educator**. Vol. 61, Issue 2, Spring 2004.
- Çiçek, Şeref ve Gıyasettin Demirhan. “Validating Teacher Competencies For Turkish Physical Education Teachers: A National Study Using "Focus" Delphi Method”, **International Journal of Physical Education**. XXXVIII, No. 1, 2001.
- Çiçek, Şeref ve Settar Koçak. “Graduates’ Perceptions of the Physical Education Teacher Education Program At Middle East Technical University (Ankara, Turkey): A Follow-up Study”, **International Council for Health Physical Education, Recreation, Sport and Dance**. Vol. 37, ss. 13-16, 2001.
- Çiçek, Şeref. “Orta Doğu Teknik Üniversitesi Beden Eğitimi Öğretmenliği Programının Değerlendirilmesi”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: ODTÜ Eğitim Bilimleri Bölümü, Mart 1998.
- _____. “Physical Education Teacher Education in Turkey Since Reconstruction in 1998: Structural Analyses of The New Program”, **Journal of the International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport and Dance**. XXXIX, No. 2, Spring 2003.
- Demirel, Özcan. **Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı**. Ankara: PeGem A Yayıncılık, 2003.

Eynur, Baybars Recep. “Türkiye’deki Üniversitelerde Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Eğitim Öğretim Programlarının Bazı Ülkelerdeki Üniversitelerle Karşılaştırılması”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2002.

Gallahue, L. David ve Frances Cleland Donnelly. **Developmental Physical Education for All Children**. United States: Human Kinetics, 2003.

Göral, Mehmet ve Korkut Yapıcı. **Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş**. Isparta: Tuğra Ofset, Ocak 2001.

Günsel, Ana Maria. “Beden Eğitimi Tanımı”. Yayınlanmamış Ders Notları, <http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/betanim.htm>. Erişim Tarihi: 18.08.2004.

Hill, Grant ve Kristie L. Brodin. “Physical Education Teachers’ Perceptions of the Adequacy of University Coursework in Preparation for Teaching”, **Physical Educator**. Vol. 61, Spring 2004.

Himberg, Cathrine, Gayle E. Hutchinson ve John M. Roussell. **Teaching Secondary Physical Education Preparing Adolescents to be Active for Life**. United States: Human Kinetics, 2003.

İnal, Ali Niyazi. **Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş**. Konya: Atlas Kitabevi, 1998.

Kalkavan, Arslan, Fatma Kerkez, Halit Suiçmez ve Fatih Bektaş. “KTÜ Beden Eğitimi Bölümü Öğretim Elemanları ve Öğrencilerinin Beden Eğitimi Öğretmenliği İle İlgili Görüş ve Önerileri”. Bursa: **II. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu** 21-23 Aralık 2001.

Karakuş, Seydi ve Veysel Küçük. “Eğitimin Bütünlüğü İçerisinde Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi ve Spor Etkinlikleri”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. Sayı 1, Ocak 1999.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 1995.

Kirchner, Glenn and Graham J. Fishburne. **Physical Education For Elementary School Children**. (9th ed.) Madison, Wisconsin: Brown Benchmark, c1995.

Küçükahmet, Leyla. **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Ankara: Nobel Basımevi, 2003.

McCullick, Bryan. “Assessing a PETE Program Through the Eyes of Cooperating Teachers”, **Journal of Teaching in Physical Education**. 19, ss. 508-521, 2000.

MEB. **İlkokul Programı**. Temel Eğitim Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1979.

MEB. **İlköğretim Okulu Ders Programları Beden Eğitimi Programları 6-7-8**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2002.

MEB. **Ortaokul Programı**. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1970.

MEB. **Ortaöğretim Programlarındaki Yönelmeler (1924–1970)**. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1972.

MEB. “Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi”, <http://ogm.meb.gov.tr/derscizelgeleri.doc>. Erişim Tarihi: 26.08.2005.

MEB. “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri Taslağı”, 2004 <http://oyegm.meb.gov.tr/yet>. Erişim Tarihi: 26.08.2005.

Milli Eğitim Bakanlığı “İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi ve İlköğretim Okulu Seçmeli Dersleri”, **Tebliğler Dergisi**. Cilt: 61, Sayı: 2492, Eylül 1998.

Milli Eğitim Bakanlığı “İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesinde Yer Alan Bazı Derslerin Haftalık Ders Saatlerinin Değiştirilmesi”, **Tebliğler Dergisi**. Cilt: 64, Sayı: 2529, Ekim 2001.

Milli Eğitim Bakanlığı “Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Ortaöğretim Kurumlarının 9. Sınıflarına Ait Haftalık Ders Çizelgeleri”, **Tebliğler Dergisi**. Cilt: 58, Sayı: 2445, 18 Aralık 1995.

Milli Eğitim Bakanlığı “Ortaöğretim Kurumlarının Lise Haftalık Ders Çizelgelerinin Kabulü”, **Tebliğler Dergisi**. Cilt: 61, Sayı: 2492, Eylül 1998.

Mosston, Muska ve Sara Ashworth. **Teaching Physical Education**. New York, N.Y. : Merrill, 1986.

Nichols, Beverly. **Moving And Learning The Elementary School Physical Education Experience**. (3rd ed.) St. Louis, Mo. : Mosby-Year Book, 1994.

_____. **Moving And Learning The Elementary School Physical Education Experience**. (2nd ed.) St. Louis, Mo. : Mosby-Year Book, 1990.

Özkan, Hüseyin. “Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirmek İçin Bir Model”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, 1999.

Özmen, Öner. **Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni**. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 1999.

Pangrazi, P. Robert and Victor P. Dauer. **Physical Education For Elementary School Children**. (10th ed.) New York: Mavmillan Publishing Company, 1992.

Pehlivan, Zekai. “Nitelikli Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme”. Erzurum: **I. Spor Kongresi Bildirileri**, 16–18 Mart 1998.

Physical Education Program for Alberta, Alberta, Canada: Alberta Education Department, 1999.

Sağlam, Mustafa. “Öğretimi Etkileyen Etmenler”, **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**. Editör: Mehmet Gültekin. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 2, 2001.

Saracaloğlu, A. Seda, M. Ersin Altıparmak ve H. Kaya Gücü. “Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Program ve Öğretime İlişkin Sorunları”, **Ege Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Dergisi**. Cilt 1, Sayı 1, Ocak 1995.

Seferoğlu, Süleyman Sadi. “Öğretmen Yeterlikleri ve Mesleki Gelişim”, **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**. Sayı: 58, 2004 (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/seferoglu.htm>. Erişim Tarihi: 12. 08. 2005).

Sözer, Ersan. “Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Programlarının Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Cilt: 4, Sayı: 102, 1991.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, “İlköğretim Okulları Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programının Kabulü”. Karar Sayısı: 232, Karar Tarihi: 4.12.1987.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, “İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi”. Karar Sayısı: 192, Karar Tarihi: 14.07.2005, <http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen>. Erişim Tarihi: 28.08.2005.

Temel, Cenk ve Hakan Sunay. “Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programlarına İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri”, **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 153–154, Kış-Bahar 2002.

Tjeerdsma, Bonnie L., Michael W. Metzler and Theresa M. Walker. “Assessing Dispositions”, **Journal of Teaching in Physical Education**. 19, ss. 451–475, 2000.

Tosun, Sabriye. “İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Derslerinin Öğretim Programları Kapsamında İncelenmesi”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı, 1999.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı, İlkokul Programı. İstanbul: Devlet Basımevi, 1936.

Ülgen, İ. Hakkı. **Milli Eğitimle İlgili Kanunlar**. Ankara: M.E.V., 1953-1960.

Varış, Fatma (Ed.). **Eğitim Bilimlerine Giriş**. İstanbul: Alkım Yayınları, 1998.

Vural, Mehmet. **İlköğretim Okulu Programı**. Erzurum: Yakutiye Yayıncılık, 2002.

Wuest, A. Deborah and Charles A. Bucher. **Foundations of Physical Education and Sport**. (13th ed.) Boston: WCB/McGraw-Hill, 1999.

Yetim, A. Azmi ve Ömer Şenel. “Türkiye’de Spor Yöneticisi Yetiştirme Faaliyetlerinin Görünümü”, **Milli Eğitim Dergisi**. Sayı 150, 2001 (http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/150/yetim_senel.htm. Erişim Tarihi: 25.06.2004).

Yetim, Azmi. “Öğretmenlik Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Sosyal Görevleri”. Erzurum: **I. Spor Kongresi Bildirileri**, 16–18 Mart 1998.

“Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Yönetmeliği”, **Resmi Gazete**, No. 18003; 30 Mart 1983.

YÖK (Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı). **Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Lisans Programı**. Ankara: 1998, <http://www.yok.gov.tr>. Erişim Tarihi: 12.09.2004.

http://ogm.meb.gov.tr/gos_kanun. Erişim Tarihi: 26.08.2005.

www.bedenegitimci.com. Erişim Tarihi: 11.04.2004.

EKLER

EK 1

“BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI ALAN BİLGİSİ DERSLERİNDEKİ AMAÇLARINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ”

ARAŞTIRMA ANKETİ

Sayın Öğretmen Adayı,

Bireylerin bedensel, zihinsel ve psikososyal gelişimlerinde çok önemli bir görevi olan beden eğitimi dersinde istenilen etkililiğin sağlanması bu alanda nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine bağlıdır. Nitelikli beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi de bu amaçla uygulanan eğitim programlarının niteliği ile doğrudan ilişkilidir. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programlarının niteliği hakkında karar verebilmek için programın yararlanıcıları olan öğrencilerin (öğretmen adaylarının) görüşlerine bağlı olarak değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bu gerekçeye dayanılarak Türkiye’de uygulanmakta olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinde amaçların gerçekleşme düzeyinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma planlanmıştır. Elinizdeki anket, planlanan araştırma verilerini toplamak üzere hazırlanmıştır. Elde edilen veriler yalnızca araştırma için kullanılacaktır.

Araştırma ile elde edilecek sonuçların geçerliliği, sizin bu anketteki sorulara içten ve gerçek yanıtlar vermenize bağlıdır. Bu nedenle, **lütfen her soruyu dikkatle okuyarak size göre en uygun seçeneği işaretleyiniz. Yanıtsız soru bırakmayınız.**

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Adres:

Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eskişehir
dilekyaliz@anadolu.edu.tr
Tel: 0 222 3350580-6723

Öğr. Gör. Dilek YALIZ

Bölüm I

Kişisel Bilgiler

1. Şu anda öğrencisi olduğunuz
Üniversite :.....
Fakülte / Yüksekokul :.....

EK 1-devamı

Bölüm II

Öğrencisi olduğunuz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programında 4 yıl boyunca almış olduğunuz alan bilgisi dersleriyle sizlere kazandırılmak istenen aşağıdaki yeterliklere hangi ölçüde sahip olduğunuza inanıyorsunuz? (Aşağıdaki her bir maddeyle ilgili görüşünüzü maddenin karşısındaki seçeneklerden en uygununu çarpı (x) işareti ile işaretleyerek belirtiniz.)

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
İnsan Anatomisi ve Kinesiyoloji	İnsan anatomisi ve kinesiyoloji ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Sportif harekete yönelik anatomik yapıların temel özelliklerini kavrayabilme					
	İnsan vücudunun temel yapılarını açıklayabilme					
	Hareketlerde rol alan kasların temel işlevlerini kavrayabilme					
Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş	Beden eğitimi ve spor ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Beden eğitimi ve sporun tarihsel gelişimini açıklayabilme					
	Sporun (ekonomik, toplumsal, psikolojik, serbest zamanları değerlendirme) işlevlerini açıklayabilme					
	Sporunda gelişme ve başarının temellerini açıklayabilme					
	Eğitim ve öğretimde beden eğitimi ve sporun yerini kavrayabilme					
	Beden eğitimi ve sporun amaçlarını kavrayabilme					
	Beden eğitimi ve sporun diğer bilimlerle olan ilişkilerini açıklayabilme					
Sağlık Bilgisi	Sağlık ve hastalıkla ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini açıklayabilme					
	Sporunda sağlığın önemini açıklayabilme					
	Bireyin ve toplumun sağlığını etkileyen etkenler (beslenme, hijyen, spor, çevre temizliği, vb.) arasındaki ilişkileri açıklayabilme					
	Sağlıklı olmanın kişisel ve toplumsal açıdan önemini değerlendirebilme					
	Günlük yaşamda bireysel ve toplumsal sağlığı korumaya özen gösterme					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Yaşam Boyu Spor	Her yaşta spor ve egzersizin temel amaçlarını açıklayabilme					
	Düzenli yaşam boyu spor etkinliklerinin insan sağlığı üzerindeki etkilerini kavrayabilme					
	Yaşam boyu spor uygulamaları için her yaştaki bireylere uygun aktivite programları hazırlayabilme					
	Ülkedeki yaşam boyu spor uygulamalarını değerlendirebilme					
Spor Fizyolojisi	Kas fizyolojisini açıklayabilme					
	Aerobik ve anaerobik enerji sistemlerini açıklayabilme					
	Kassal hareketlerin fizyolojilerini açıklayabilme					
	Farklı ortamlarda yapılan sporların insan vücudu üzerindeki etkilerini yorumlayabilme					
	Enerji sistemlerinin egzersiz üzerindeki etkilerini kavrayabilme					
Sporcu Beslenmesi	Besin gruplarını tanımlayabilme					
	Temel beslenme ilkelerini açıklayabilme					
	Besin gruplarının organizmadaki görevlerini açıklayabilme					
	Yeterli ve dengeli beslenmenin fiziksel performansa olan etkisini yorumlayabilme					
	Sporcunun beslenme ilkelerini kavrayabilme					
	Sporcu beslenmesinde karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri geliştirebilme					
	Bir sporcu olarak alanına göre uygun beslenme ilkelerine uyma					
Can Kurtarma, İlk Yardım ve Rehabilitasyon	İlk yardım ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Sporde ilk yardımın amacını kavrayabilme					
	Gerekli durumlarda ilk yardım tekniklerini doğru ve etkili biçimde uygulayabilme					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Antrenman Bilgisi	Antrenman terminolojisini tanımlayabilme					
	Antrenman ilkelerini kavrayabilme					
	Yüklenme-uyum ilişkisini açıklayabilme					
	Yüklenme ve kalp atım sayısı arasındaki ilişkileri yorumlayabilme					
	Kondisyonel özelliklerin teori ve metodolojisini kavrayabilme					
	Herhangi bir spor branşına yönelik antrenman planı hazırlayabilme					
	Herhangi bir spor branşına yönelik hazırlanmış olan antrenman planını, antrenman planında bulunması gereken özelliklere göre değerlendirebilme					
Spor Sakatlanmalarından Korunma ve Rehabilitasyon	Spor sakatlıkları ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Spor sakatlanmalarının nedenlerini açıklayabilme					
	Spor sakatlanmalarının çeşitlerini açıklayabilme					
	Spor sakatlıklarında rehabilitasyonun önemini kavrayabilme					
	Spor sakatlanmalarında rehabilitasyonu doğru ve etkili bir şekilde uygulayabilme					
	Spor sakatlıklarından korunmak için çözüm önerileri önerebilme					
Fiziksel Uygunluk	Fiziksel uygunluğu tanımlayabilme					
	Fiziksel uygunluğun korunmasındaki temel ilkeleri açıklayabilme					
	Alana uygun fiziksel uygunluk testlerini uygulayabilme					
	Fiziksel uygunluk dinamikleri (kalp-solunum sistemi dayanıklılığı, güç, kuvvet, esneklik, sürat) arasındaki ilişkileri analiz edebilme					
	Fiziksel uygunluğu geliştirici etkinlik programları hazırlayabilme					
	Bireylerin özelliklerine göre doğru fiziksel uygunluk testleri seçebilme					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Eğitsel Oyunlar	Oyun öğretiminin amacını açıklayabilme					
	Oyunun bireyin fiziksel, psikomotor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişimine olan etkilerini kavrayabilme					
	Beden eğitimi ve spor eğitiminde oyunun önemi açıklayabilme					
	Beden eğitimi dersinde oyun uygulamalarında dikkat edilmesi gereken noktaları kavrayabilme					
	Öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun oyunlar hazırlayabilme					
	Dersin amacına uygun oyunlar seçebilme					
Psiko-motor Gelişim	Gelişim ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Bireylerin psiko-motor gelişim dönemlerinin özelliklerini kavrayabilme					
	Bireyin motor gelişimini etkileyen etmenleri açıklayabilme					
	Hareket öğretimindeki temel konuları (lokomotor, manipülatif, denge, nonlokomotor) açıklayabilme					
	Psiko-motor gelişimin fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlara olan etkilerini yorumlayabilme					
	Öğrencileri psiko-motor gelişim dönemlerine göre sportif etkinliklere yönlendirebilme					
Sporda Beceri Öğrenimi	Yetenek ve beceri kavramlarını açıklayabilme					
	Sporda beceri öğreniminin ilkelerini kavrayabilme					
	Sporda beceri öğreniminin önemini kavrayabilme					
	Sporda beceri öğreniminde motor-kontrol sistemlerinin (algı, bellek, kas-sinir koordinasyonu) önemini kavrayabilme					
	Sporda beceri transferinin önemini açıklayabilme					
	Sporda beceri öğreniminde motivasyonun önemini kavrayabilme					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Engelliler için Beden Eğitimi ve Spor	Engel türlerini açıklayabilme					
	Engellilerinin bireysel ve toplumsal gelişimlerinde beden eğitimi ve sporun yerini kavrayabilme					
	Bireylerin engellerine göre uygun etkinlik programları hazırlayabilme					
Rekreasyon	Serbest zamanı değerlendirme ve rekreasyon kavramını açıklayabilme					
	Serbest zamanı değerlendirmeyi etkileyen etmenleri açıklayabilme					
	Rekreasyon etkinliklerine duyulan ihtiyacın nedenlerini açıklayabilme					
	Bireyleri yaş özelliklerine göre uygun rekreasyon etkinliklerine yönlendirebilme					
	Bireylerin yaş özelliklerine uygun rekreasyon programları hazırlayabilme					
	Rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen etmenleri (bireysel, çevresel, sosyal, ekonomik, kültürel) analiz edebilme					
Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon	Yönetimin tanımını açıklayabilme					
	Yönetsel süreçleri açıklayabilme					
	Ülkede uygulanan beden eğitimi ve spor politikasının yasal temellerini kavrayabilme					
	Ülkede spor yönetiminin temel ilkelerini açıklayabilme					
	Eğitim kurumlarında beden eğitimi ve sporun yönetimi ve işleyişini kavrayabilme					
	Beden eğitimi ve sporda yönetsel süreçleri (planlama, organizasyon, koordinasyon, yöneltme ve denetim) uygulayabilme					
	Gerçekleştirilen spor organizasyonlarını yönetsel süreçleri dikkate alarak değerlendirebilme					
Ritim Eğitimi ve Dans	Ritim ile ilgili temel kavramlar bilgisi					
	Müziğin yapısına bağlı olan hareketleri uygulayabilme					
	Dans tekniklerini uygulayabilme					
	Dans tekniklerini kullanarak uygun bir müzik eşliğinde dans kompozisyonları oluşturabilme					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Genel Cimnastik	Cimnastik kavramını açıklayabilme					
	Cimnastik temel duruşlarını doğru şekilde yapabilme					
	Düzen alıştırma ve hareketlerini doğru şekilde yapabilme					
	Yaş grubuna uygun bireysel ve eşli çalışmalara yönelik hareketler seçebilme					
	Cimnastik araçları (ip, sopa, vb.) ile ritim çalışmaları yapabilme					
	Cimnastik sırasında vücudun farklı bölgelerinin geliştirilmesine yönelik uygun hareketleri seçebilme					
Artistik Cimnastik	Paralelde basit iniş ve çıkışlara yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme					
	Kasa üzerinden geçişlere yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme					
	Barfiksde salınım ve tutuş tekniklerini doğru olarak yapabilme					
	Yerde temel tekniklere hazırlayıcı çalışmalar yapabilme					
	Dengede temel becerileri yapabilme					
	Yerde temel teknikleri dikkate alarak yeni bir seri hazırlayabilme					
Atletizm (Atlama)	Atlama türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme					
	• Uzun atlama					
	• Yüksek atlama					
	• Sırkla yüksek atlama					
	• Üç adım atlama					
	Atlama türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırma ve hareketleri seçebilme					
	• Uzun atlama					
	• Yüksek atlama					
	• Sırkla yüksek atlama					
	• Üç adım atlama					

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Atletizm (Atma)	Atma türüne uygun teknikleri doğru olarak uygulayabilme					
	• Gülle atma					
	• Cirit atma					
	• Disk atma					
	• Çekiç atma					
	Atma türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme					
	• Gülle atma					
	• Cirit atma					
	• Disk atma					
	• Çekiç atma					
Atletizm (Koşu)	Koşu türüne uygun koşu tekniğini doğru olarak uygulayabilme					
	• Kısa mesafe koşuları					
	• Orta mesafe koşuları					
	• Uzun mesafe koşuları					
	• Engelli koşular					
	• Bayrak koşuları					
	Koşu türüne göre uygun temel becerileri geliştirici alıştırmalar seçebilme					
	• Kısa mesafe koşuları					
	• Orta mesafe koşuları					
	• Uzun mesafe koşuları					
• Engelli koşular						
• Bayrak koşuları						

EK 1-devamı

ALAN BİLGİSİ DERSLERİNİN AMAÇLARI		Hiç Kazanmadım	Az Düzeyde Kazandım	Orta Düzeyde Kazandım	Çok Düzeyde Kazandım	Pek Çok Düzeyde Kazandım
Seçmeli Bireysel Sporlar	Seçtiği bireysel spor dalını tanımlayabilme					
	Seçtiği bireysel spor dalının tarihçesini açıklayabilme					
	Seçtiği bireysel spor dalının kurallarını kavrayabilme					
	Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerine yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme					
	Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerini doğru olarak uygulayabilme					
	Seçtiği bireysel spor dalının temel tekniklerini geliştirici alıştırmalar seçebilme					
Seçmeli Takım Sporları	Seçtiği takım spor dalını tanımlayabilme					
	Seçtiği takım spor dalının tarihçesini açıklayabilme					
	Seçtiği takım spor dalının kurallarını kavrayabilme					
	Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerine yönelik hazırlayıcı çalışmalar yapabilme					
	Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerini doğru olarak uygulayabilme					
	Seçtiği takım spor dalının temel tekniklerini geliştirici alıştırmalar seçebilme					
	Seçtiği takım spor dalına yönelik savunma sistemlerini uygulayabilme					
	Seçtiği takım spor dalına yönelik hücum sistemlerini uygulayabilme					
	Seçtiği takım spor dalına yönelik oyunları rakibin oyununa göre uyarılama					

EK 1-devamı

Bölüm III

Halen öğrenim görmekte olduğunuz Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Programının alan bilgisi derslerinde karşılaştığınız sorunlarla ilgili görüşlerinizi belirtiniz (Aşağıdaki her bir maddeyle ilgili görüşünüzü maddenin altındaki seçeneklerden en uygununu çarpı (x) işareti ile işaretleyerek belirtiniz).

Okulumuzda;

1. Kullanılan araç ve gereçler alandaki gelişmeler doğrultusunda yenilenmemektedir.
( ) Evet ( ) Hayır
2. Alan bilgisi alanında ilgi, yetenek ve gereksinmelerimize uygun seçmeli dersler açılmamaktadır.
( ) Evet ( ) Hayır
3. Kuramsal alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır.
( ) Evet ( ) Hayır
4. Uygulamalı alan bilgisi derslerini gördüğümüz sınıflar kalabalıktır.
( ) Evet ( ) Hayır
5. Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
6. Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan araç ve gereçler yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
7. Uygulamalı alan bilgisi derslerinde kullanılan spor tesisleri (spor salonu, futbol sahası, yüzme havuzu, tenis kortu, atletizm pisti, soyunma odası, vb.) yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
8. Kuramsal alan bilgisi derslerinde kullanılan derslikler yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
9. Donanım (aydınlatma, ısıtma, havalandırma, vb.) yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
10. Ders dışında spor tesislerinden yararlanamıyoruz.
( ) Evet ( ) Hayır
11. Kuramsal alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır
12. Uygulamalı alan bilgisi derslerini veren öğretim elemanı sayısı yetersizdir.
( ) Evet ( ) Hayır

EK 2
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS PROGRAMI
DERS TANIMLARI

Türkiye’de Milli Eğitimi Geliştirme Projesi çerçevesinde öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için, 1998–1999 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren kurumlarda yeni bir yapılanmaya gidilerek, tüm öğretmenlik eğitimi alanlarında yeni bir eğitim programı uygulamaya konulmuştur (Çiçek ve Demirhan, 2001, s. 35; Çiçek, 2003, s. 14). Bu kapsamda eğitim fakülteleri ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarına bağlı beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümlerinde yeni eğitim programı uygulanmaktadır. Bu eğitim programında yer alan ders tanımları aşağıda verilmiştir (YOK, 1998).

I. YARIYIL

Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş: Beden eğitimi ve sporda temel kavramlar, eğitim ve öğretimde beden eğitimi ve sporun yeri, işlevi, amaçları, felsefesi, diğer bilimlerle ilişkisi, beden eğitimi ve sporda meslek alanlarının geleceği, Türk Eğitim ve Spor kurumları içindeki yeri ve işlevi.

Türkçe I: Yazılı Anlatım: Dilin tanımı ve önemi; dil kültür ilişkisi; yazı dili ve özellikleri, yazılı anlatımda dış yapı ve kurallar, imla kuralları ve noktalama işaretleri; yazıda plan, tema, bakış açısı, yardımcı fikirler, paragraf yazımı; kompozisyon kavramı, kompozisyon yazma kuralları ve planları; seçilmiş yazılarda kompozisyon çatısı, tema, paragraf incelemesi, kompozisyon düzeltme çalışmaları, genel anlatım bozuklukları, düşünme ve düşündüğünü ifade edebilme; çeşitli yazı türleri, (anı, fıkra, hikaye, eleştiri, roman, vb.), formal yazılar (özgeçmiş, dilekçe, rapor, ilan, bibliyografya, tebliğ, resmi yazılar, bilimsel yazılar, makale, vb.), makalelerin giriş, gelişme ve sonuç bölümleri üzerine çalışma, makale yazma çalışması, not alma ve özetleme yöntem ve teknikleri.

Genel Cimnastik: Tanım, tarihçe, duruşlar, tören yürüyüşleri, düzen, ritim, atlama ipi, cimnastik sopası, labut alıştırmaları ve kurallar.

EK 2-devamı

İnsan Anatomisi ve Kinesiyolojisi: İnsan vücudunu meydana getiren hücre, doku, organlar ve sistemlerin yapıları. Düzlemler, eksenler, kasların kasılması sırasındaki fonksiyonları ve meydana getirdikleri eklem hareketleri, sportif hareketlerin kinesiyolojik analizleri.

Sağlık Bilgisi: Sağlık bilgisi tanımı, amacı, sağlıkla ilgili gelişmeler, vücudun çeşitli organlarının bakımı, enfeksiyonel ve ölümcül hastalıklardan korunma.

Yabancı Dil I

Öğretmenlik Mesleğine Giriş: Öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, eğitimin sosyal, psikolojik, felsefi ve tarihi temelleri, Türk eğitim sistemi.

II. YARIYIL

Türkçe II: Sözlü Anlatım: Konuşma becerilerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi, Türkçe'nin doğru telaffuzunda önemli olan hususlar, diksiyon ve önemi, doğru imla, doğru vurgu, doğru tonlama, metin ağırlıklı uygulamalar, konuşma bozuklukları ve giderilmesi; diyalog, güzel konuşmaya yardımcı teknikler, önemli günler için konuşma hazırlama, konuşma içeriğinin düzenlenmesi, konuşmanın vücutla ilgili unsurları, konuşmayı etkileyen faktörler, şiir okuma teknikleri, münazara, açık oturum, panel, forum, sempozyum, konferans üzerine çalışmalar. Anlama Teknikleri: Okuduğunu anlama, çeşitli okuma becerileri ve teknikleri, etkili okumayı engelleyen etkenler, okuma ve not alma, eleştirel okuma, okuduğunu transfer etme, okumanın diğer öğrenme biçimleriyle ilişkisi, okuma hızını ve verimliliğini arttırma, dinlediğini anlama, çeşitli dinleme becerileri ve teknikleri, etkili dinlemeyi engelleyen etkenler, dinleme ve not alma, eleştirel dinleme, dinlemenin verimliliğini arttırma, dinlemenin diğer öğrenme biçimleriyle ilişkisi.

EK 2-devamı

Yaşam Boyu Spor: Yaşam boyu sporun tanımı, tarihsel gelişimi, yaşam boyu spor felsefesi. Yaşam boyu spor aktivitelerinin tanıtımı (jogging, yürüyüşler, yüzme, bisiklet) ve uygulaması.

Ritim Eğitimi ve Dans: Ritim ve dansla ilgili temel kavramlar, müzik ve hareket ritmi, duruş çalışmaları, yürüyüşler, sıçrama, sekme ve galoplar, ritim, melodi ve müzik seçimi, vals, tango, caz, dansa ilişkin adımlamalar, kompozisyonlar.

Atletizm I: Tanım, tarihçe, sınıflandırma, sürat, orta ve uzun mesafe koşular, bayrak koşuları, yürüyüşler ve kurallar.

Bireysel Sporlar I

Yabancı Dil II

Okul Deneyimi I: Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır. Bu ders kapsamında yer alması önerilen başlıca etkinlikler şunlardır: okul örgütü ve yönetimi, okuldaki günlük işler, zümre etkinlikleri, bir öğrencinin okuldaki günlük yaşantısı, bir öğretmenin okuldaki günlük yaşantısı, okul-aile işbirliği, ana ve yan branşlarla ilgili derslerin gözlenmesi, okul ve sorunları, araç-gereç ve yazılı kaynaklar ve öğretmenlik mesleğinin çeşitli yönleri.

III. YARIYIL

Spor Fizyolojisi: İnsan vücudunu meydana getiren hücre, doku organlar ve sistemlerin fonksiyonları. İnsan organizmasının fiziksel eforlara kısa ve uzun dönemde uyumu, enerji kaynakları, antrenmanın fizyolojik temelleri, yorgunluk, toparlanma, doping, beslenme, farklı ortamlarda performans ölçülmesi.

EK 2-devamı

Artistik Cimnastik: Tanım, tarihçe, yer aleti ve trampolin, bayanlar için; paralel, barfiks, halka ve kulplu beygir aletlerinin tanıtımı ile basit çıkış ve inişler.

Atletizm II: Atmalar, atlamalar, dekatlon-heplatlon ve kurallar.

Takım Sporları I

Sporcu Beslenmesi: Temel beslenme ilkeleri, karbonhidratlar, yağlar, proteinler, mineraller, vitaminler ve suyun organizmadaki görevleri, fiziksel performansa etkileri, yarış öncesi, arası ve sonrası beslenme ilkeleri, yaş, cinsiyet ve hastalık durumlarına göre beslenme, sporda ağırlık kontrolü.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I

Gelişim ve Öğrenme: Çeşitli yönlerden insan gelişimi (bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, fiziksel, vb.), öğrenme yaklaşımları ve süreçleri, biçimleri ve öğrenmede bireysel farklılıklar.

IV. YARIYIL

Antrenman Bilgisi: Antrenman kavramı ve temel ilkeleri, antrenmanın organizma üzerine etkileri, yorgunluk, toparlanma, antrenman bölümleri, planlanması, mikro, makro, yıllık planlama, yüklenme ve temel ilkeleri, sürantrenman, sporda yetenek seçimi, biomotor yeteneklerinin geliştirilmesi.

Takım Sporları II

İlk Yardım: İlk yardım, tanımı, amacı, yaralanma, donma, yanık, güneş çarpması, zehirlenme, boğulma, kırık çıkıklar, solunum ve kalp durmasında ilk yardım.

EK 2-devamı

Spor Kazalarından Korunma ve Rehabilitasyon: Spor sakatlıklarını hazırlayan faktörler, sakatlanma mekanizmaları, spor sakatlıklarından korunma ilkeleri, ısınma-soğuma, spor sakatlıklarında tedavi ilkeleri, türleri ve bandajlama teknikleri.

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II

Bilgisayar: Temel klavye becerileri; kelime işlem (word processing), grafik, elektronik tablo (spreadsheets), veri tabanı (data base) programlarıyla çalışma; ilköğretim eğitim programı çerçevesinde basit programlama uygulamaları; eğitim yazılımlarının (software) gözden geçirilmesi; sınıfta bilgisayarla çalışma.

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme: Temel program geliştirme kavramları ve süreçleri, ders programı, yıllık, ünite, günlük planların geliştirilmesi, içerik seçimi ve organizasyonu, öğretim yöntemleri ve stratejileri, materyallerin özellikleri ve seçimi, ölçme ve değerlendirme, değerlendirme yaklaşımları, test türleri, izleme ve başarı testlerinin geliştirilmesi, sınav sorusu yazma teknikleri, not verme.

V. YARIYIL

Psikomotor Gelişim: Psikomotor davranışlarda ortaya çıkan yaşa bağlı değişimler, bireyler arasındaki benzerlik ve farklılıklar, kavramlar, ilkeler, psikomotor gelişimi etkileyen faktörler, kurumsal yaklaşımlar, fiziksel gelişim, psikomotor gelişim dönemleri, psikomotor gelişim ile fiziksel uygunluk, algısal motor yetenekleri ve benlik kavramı ilişkisi, çocuklarda psikomotor davranışların değerlendirilmesi.

Bireysel Sporlar II

Fiziksel Uygunluk: Fiziksel uygunluğun tanımı, önemi, fiziksel uygunlukla ilgili kavramlar, fiziksel uygunluğun geliştirilmesi ve korunması için temel antrenman metodlarının tanıtımı ve uygulanması.

EK 2-devamı

Eğitsel Oyunlar: Tanım, tarihçe, oyunun çocuklar için önemi, çocuk gelişimine etkisi, oyun ortamı ve aletleri, temel hareketlerin oyunla öğretimi, oyun seçimi, bireysel ve grup oyunları, spor branşlarına yönelik oyunlar.

Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme: Çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri, öğretim sürecindeki yeri ve kullanımı, öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma yaprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyali, vb.) geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi.

Seçmeli I

VI. YARIYIL

Sporla Beceri Öğrenimi: Beceri ve öğrenmenin tanımı, süreci ve modelleri, beceri öğrenme aşamaları, beceri türleri, beceri öğrenimini etkileyen bireysel ve sosyo-kültürel faktörler ile becerilerin ölçülmesi.

Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor: Engelliler için beden eğitimi ve sporun anlam ve önemi, engel türleri ve sınıflandırılmaları; zihinsel, işitme, görme, ortopedik engellilerde beden eğitimi ve spor öğretimi. Beden eğitimi ve sporun engelliler üzerindeki etkileri, engelliler için beden eğitimi ve sporla ilgili hukuki düzenlemeler.

Sınıf Yönetimi: Öğrenci davranışını etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler, sınıf ortamı ve grup etkileşimi, sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama, sınıf içinde zaman kullanımı, sınıf organizasyonu, motivasyon, iletişim, yeni bir döneme başlangıç, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam yaratma, sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilecek önlemler.

EK 2-devamı**Seçmeli II****Seçmeli III**

Özel Öğretim Yöntemleri I, II: Konu alanında öğretim yöntemleri öğrenme-öğretme süreçleri genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders kitaplarının eleştirisel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi. Mikro öğretim uygulamaları, öğretimin değerlendirilmesi.

VII. YARIYIL

Rekreasyon: Tanımı, felsefesi, sosyolojik perspektifi, rekreasyon programları, organizasyon ilkeleri, rekreasyonda okulun rolü, aile ve sanayide rekreasyon, rekreasyonda sınırlılıklar ve alternatif etkinlikler.

Okul Deneyimi II: Okullarda bir uygulama öğretmeni nezaretinde Öğretmenlik Uygulaması dersine temel oluşturmak amacıyla yapılan gözlem ve uygulamalar; bazı gözlem ve uygulama konuları: öğretimde soru sorma, yönerge ve açıklamalar, dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü, çeşitli yönlerden bir öğrencinin incelenmesi, öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi, dersi planlama, ders kitaplarından yararlanma, grup çalışmaları, sınıf organizasyonu, çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması, sınıf içinde mikro öğretim uygulamaları.

Seçmeli IV**Seçmeli V**

EK 2-devamı**VIII. YARIYIL**

Beden Eğitimi ve Sporda Yönetim ve Organizasyon: Yönetim, organizasyon, yöneticilik, spor yöneticiliği ile ilgili temel kavramlar, yönetim biliminin ilke, teknik ve yöntemleri ışığında spor organizasyon ve yönetimi, uluslararası spor kurum-kuruluşları, Türk beden eğitimi ve spor sisteminin teşkilat ile yönetim yapısı, işleyişi.

Rehberlik: Öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçları ve eğitim içindeki rolü, rehberlik hizmet alanlarının tanıtımı, rehberliğin genel ilkeleri, öğrenciyi tanıma, yönlendirme, bilgi toplama ve yayma, psikolojik danışma, yerleştirme, izleme, danışmanlık, araştırma ve değerlendirme, çevre ile ilişkiler, mesleki yönlendirme, özel eğitimin amacı ve özel eğitime muhtaç öğrencilerin saptanması ve eğitimi.

Öğretmenlik Uygulaması: Haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12 hafta) öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir dersi ya da dersleri planlı bir biçimde öğretmesi ve iki saat öğretmenlik uygulaması semineri (öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi ve paylaşılması).

Seçmeli VI**Takım Sporları I ve II**

Her bölüm bu dersler için aşağıdaki spor dallarından ikisini zorunlu seçeceklerdir.

Basketbol: Tanım, tarihçe, temel duruş, pas, top sürme, şut, ribaunt, aldatmalar, bireysel ve takım savunması, takım hücumu, hızlı hücum, oyun sistemleri ve kurallar.

Futbol: Tanım, tarihçe, temel duruş, pas, top kontrolü, top sürme, aldatmalar, şut, kalecilik, bireysel ve takım savunması, takım hücumu, oyun sistemleri ve kurallar.

EK 2-devamı

Hentbol: Tanım, tarihçe, temel duruş, pas, kale atışları, top sürme ve tip yapma, aldatmalar, bireysel ve takım savunması, takım hücumu, oyun sistemleri ve kurallar.

Voleybol: Tanım, tarihçe, temel duruş, pas, manşet, servis, smaç, blok, yere düşme teknikleri, takım savunması, takım hücumu, oyun sistemleri ve kurallar.

Bireysel Spor Dalları I ve II

Her bölüm bu dersler için aşağıdaki spor dallarından ikisini zorunlu seçeceklerdir.

Yüzme: Tanım, tarihçe, temel hazırlık çalışmaları, (su üstünde kalabilme, nefes alma, ayak vuruşu, kol çekişi, makas hareketi vb.) serbest, sırtüstü, kurbağalama, kelebek yüzme, atlayışlar ve kurallar.

Badminton: Tanımı, tarihi gelişimi, temel teknik, taktik ve beceriler, kurallar.

Sportif Ritmik Cimnastik (Kızlar için): Tanım, tarihçe, serbest ve aletli (ip, çember, top, lobut, kordela, vb.) hareketler ve yarışma kuralları.

Güreş (Erkekler için): Tanımı, tarihi gelişimi, serbest ve grekoromen stillerde temel duruş, tutuş, teknik, taktik ve kurallar.

Kayak : Tanımı, tarihi gelişimi, temel teknik, taktik ve beceriler kurallar.

Tenis: Tanımı, tarihi gelişimi, temel teknik, taktik, beceriler ve kurallar.

Dağcılık: Tanımı, tarihi gelişimi, doğal yaşamın özellikleri, çevre koruma, yürüyüş, yön bilgisi, kampçılık, doğada yaşamı sürdürme, güvenlik, tırmanış, iniş, etkinlik planlama ve değerlendirme.

EK 2-devamı

Masa Tenisi: Tanımı, tarihi gelişimi, temel teknik, taktik, beceriler ve kurallar.

Bisiklet: Tanımı, tarihi gelişimi, temel teknik, taktik, beceriler ve kurallar.